

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve
Otizm Spektrum Bozukluğu
Olan Öğrenciler İçin

GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

II. Kademe (5, 6, 7 ve 8. Sınıf)

Ankara, 2018

içindekiler

GİRİŞ	5
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI	5
ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI	5
ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	6
1. DEĞERLERİMİZ	6
2. YETKİNLİKLER	6
ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	7
BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI	8
SONUÇ	9
GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ DERSİ PROGRAMININ UYGULANMASI	9
1. GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖZEL AMAÇLARI	9
2. ÖĞRENME ÖĞRETME YAKLAŞIMI	10
3. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	11
4. UYGULAMADA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	16
GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI	17
1. ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI	17
2. HEDEFLERİN YAPISI	19
3. HEDEF, HEDEF DAVRANIŞLAR VE AÇIKLAMALAR	20
ÖRNEK ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ	28

II. KADEME GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

GİRİŞ

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için geliştirilen öğretim programları; öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri bilgi, kavram ve becerileri kazanmalarını, bunları kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmelerini, etkili iletişim kurmalarını, akademik, günlük yaşam, öz bakım gibi alanlarda gelişim sağlamalarını hedefleyen bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır. Bu özelliklere sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefleyen, yalın ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Programlarda bir taraftan farklı konu ve kademelerde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden hedeflere ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki hedef ve açıklamalar ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu hedefler ve açıklamalar, eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, günlük hayatta değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünlüğe ulaşmış bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları”, “Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri” ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de yer alan “Özel Eğitimin Temel İlkeleri” esas alınarak hazırlanmıştır. Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, birinci, ikinci ve üçüncü kademe seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak dil ve iletişim, öz bakım ve günlük yaşam, bedensel, bilişsel, sosyal ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini sağlamak,
2. Birinci kademe eğitimi tamamlayan öğrencilerin gelişim ve öğrenme düzeylerine uygun olarak dil ve iletişim, öz bakım ve günlük yaşam, bedensel, bilişsel, sosyal ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek, günlük yaşamlarında ihtiyaç duyacakları temel akademik becerileri kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak bağımsız bireyler olarak hayatlarını sürdürmelerini sağlamak,
3. İkinci kademe eğitimi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, toplumla etkileşimini, bütünlüğünü sağlayacak şekilde yeterliliklerle donatılmış bireyler olmalarını sağlamak,
4. Üçüncü kademe eğitimi tamamlayan öğrencilerin birinci ve ikinci kademede kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, insanlarla etkileşim kurabilen, toplumsal kurallara uyum sağlayabilen, toplumsal yaşama katılım için çabalayan, yaşamlarını bağımsız olarak sürdürebilen bireyler olmalarını sağlamak, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ)” ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda hayata ve bir mesleğe hazır, toplum hayatında üretime katkısı olan, millî ve manevi değerleri benimseyen bireyler olmalarını sağlamaktır.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı bireye değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlar kazandırmaktır. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kurmaktadır. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından günümüze ulaşmış ve yarınlarmıza aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata aktarımıdır. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ile birlikte ele alınarak programın perspektifini oluşturmaktadır.

1. DEĞERLERİMİZ

Değer; bir sosyal grup veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli olduğu kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlaki ilke ya da inançlardır. Değerler toplum ya da bireyler tarafından benimsenen, birleştirici olgulardır. Aynı zamanda değerler, toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşıladığına ve bireylerin iyiliği için olduğuna inanılan ölçütlerdir. Değer eğitiminin temel amaçlarından biri de öğrencilerin sağlıklı, tutarlı ve dengeli bir kişilik geliştirmelerini sağlamaktır. Değerler, insanın tutum ve davranışlarını biçimlendirmede önemli bir role sahiptir.

Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. "Eğitim programı"; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan "kök değerler" şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardım severlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

2. YETKİNLİKLER

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazesi olan yetkinlikler TYÇ'de belirlenmiştir. TYÇ'de anadilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim / teknolojiye temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade olmak üzere sekiz anahtar yetkinlik belirlenmiştir. Özel eğitim çerçevesinde yabancı dillerde iletişim ve inisiyatif alma ve girişimciliğe ait yetkinlikler öğretim programlarında ele alınmamıştır. Bu yetkinliklere ilişkin bilgi ve beceriye ait davranışlar orta ve ağır yetersizlik düzeyindeki öğrencilere kazandırılmamaktadır. Öğretim programlarında ele alınan yetkinlikler TYÇ'de aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır:

1. *Anadilde iletişim:* Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.

2. *Matematiksel yetkinlik ve bilim / teknolojide temel yetkinlikler:* Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

3. *Dijital yetkinlik:* İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.
4. *Öğrenmeyi öğrenme:* Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.
5. *Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler:* Bu yetkinlikler kişisel, kişiler arası ve kültürler arası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.
6. *Kültürel farkındalık ve ifade:* Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin önemini takdiridir.

ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Değerlendirme, öğretme ve öğrenmenin etkililiğini belirlemek amacı ile yapılan, öğretimle ilgili verilerin toplanmasını ve yorumlanmasını içeren çok adımlı ve sistematik bir süreçtir. Öğrenme, öğretme ve planlamayı doğrudan etkileyen ve eğitim sisteminin temel öğelerinden biri olan değerlendirmeye öğretim programında önemli bir yer verilmiştir.

Öncelikle öğrencilerin öğrenme alanlarındaki performansını belirlemek ve performansına dayalı olarak Bireyselleştirilmiş Eğitim Programını (BEP) hazırlamak için ölçme ve değerlendirme yapılmalıdır. Sürekli değerlendirme tüm öğrencilerin ilerlemelerinin tespiti için önemlidir. Öğretim öncesinde yapılan değer-

lendirme, öğrenci hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, öğrenci ve öğretmene geri bildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme ise öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır. Toplanan veriler sistematik olarak kayıt edilmelidir. Öğretim öncesi, sırası ve sonrasında yapılan tüm değerlendirmeler uygulanan öğretim konusunda yol gösterir. Öğrenci nasıl öğrenmektedir? Ne tür ipuçlarına ihtiyaç duymaktadır? En fazla desteklenmesi gereken alan nedir? Ne tür öğretimsel uyarlamalara ihtiyacı bulunmaktadır? Uygun ölçme değerlendirme süreçlerine yer verilerek bu tür sorulara cevap verilmelidir.

Ölçme değerlendirme ilkelerinden aşağıdakilere dikkat edilmelidir:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, hedeflerin ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Ölçme değerlendirme, yetersizliği olan öğrencinin bireysel özelliklerine göre biçimlendirilmelidir.
3. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulamalara yol gösterir. Bu araç ve yöntemlerin uygulanmasında gerekli uygulama ilkelerine uyulmalıdır.

BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde öğrencinin çok yönlü gelişimsel özelliklerine dair mevcut bilgi ve birikimi dikkate alınarak ve aralarındaki ilişki göz önünde bulundurularak bazı temel gelişim ilkelerine göre program düzenlenmiştir. Öğretim programları, insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında, her yaş döneminde bireylerin gelişim özelliklerini dikkate alarak, destekleyici önlemler alınması önerilmektedir. Gelişim, hayat boyu sürse de tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evreler de başlangıç ve bitişleri açısından homojen değildir. Ayrıca tüm öğrencilerin farklı öğrenme geçmişi ve kendine özgü bir öğrenme biçimi vardır. Bu sebeple programlar olabildiğince bunu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların hedeflerini gerçekleştirme sürecinde öğrencilerin öğrenme özellikleri dikkate alınarak gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir. Öğretim uyarlamaları öğrencilerin önceki öğrenmeleri ve öğrenme biçimlerinin yanısıra basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta gibi öğrenme ilkelerini dikkate almayı gerektirir. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön koşul ve ardılığı noktasında dikkate alınmış hem de kademeler düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi bilişsel gelişimini etkiler ve bilişsel gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir hedefin gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate alması beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Bireyler arası farklılık bir bireyin diğerlerinden birden fazla özelliği bakımından farklı olmasıdır. Tüm öğrenciler için; bireysel özellikleri, performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda öğretim programları temel alınarak "BEP" hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. BEP'de yer alacak olan hedeflerin belirlenmesinde, öğrenme öğretme sürecinin düzenlenmesinde ve başarının değerlendirilmesinde o öğrencinin hazır bulunuşluğu, bilişsel, sosyal ve bedensel özellikleri farklılaşabilir. Bu nedenle öğrenme öğretme süreci planlanırken öğrencilerin bireysel farklılıkları (mevcut performansları, hazır bulunuşluk düzeyleri, öğrenme stilleri ve ihtiyaçları, sosyokültürel farklılıkları vb.) göz önünde bulundurulmalıdır.

SONUÇ

Programları güncelleme sürecinde hangi işlemlerden ve aşamalardan geçildiği aşağıda sıralanmıştır.

- Farklı ülkelerin özel eğitim programları incelenmiş,
- Yurt içinde ve yurt dışında öğretim ve programlar üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmış,
- Başta Anayasamız olmak üzere ilgili mevzuat, kalkınma planları, hükümet programları, şûra kararları, siyasi partilerin programları, sivil toplum kuruluşları ve sivil araştırma kurumları tarafından hazırlanan raporlar vb. dokümanlar analiz edilmiş,
- Millî Eğitim Bakanlığı programlar ve öğretim materyalleri daire başkanlıkları tarafından öğretmen ve yöneticilerin program gereksinimleri hakkında görüşleri alınmış,
- Öğretmenlerden programların hedefleri ve yapısı hakkında görüş alınmış; bütün görüş, öneri, eleştiri ve beklentiler, Bakanlığımızın ilgili birimlerinden uzman personel, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan çalışma gruplarınca değerlendirilmiştir. Yapılan tespitler doğrultusunda öğretim programlarımız hazırlanmıştır.

GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ DERSİ PROGRAMININ UYGULANMASI

1. GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖZEL AMAÇLARI

Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilere yönelik geliştirilen Günlük Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin günlük yaşamda işlevsel kullanabileceği öz bakım becerilerini, kendini, yakın çevresini ve dünyayı tanımaya yönelik bilgi, beceri ve davranışları kazandırma ve öğrencilerin bağımsız yaşamalarına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Öğretim programının öğrenme alanlarındaki bilgi, beceri ve davranışlar birbiriyle ilişkili ve bütün olarak ele alınmaktadır. Aynı zamanda öğrenme alanlarının her birinde edinilen bilgi, beceri ve davranışlar öğrenme sürecinde birbirini etkilemekte ve tamamlamaktadır. Millî Eğitim Temel Kanunu'nda (1739 sayılı) ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri ile 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de ifade edilen Özel Eğitimin Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanan Günlük Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı ile öğrenciler:

1. Öz bakım becerilerinde ilerleme gösterecektir.
2. Vücudunu tanıyacaktır.
3. Aile ve yakın çevreyi tanıyacaktır.
4. Ev içi becerilerde ilerleme gösterecektir.
5. Tüketici becerilerinde ilerleme gösterecektir.
6. Toplumsal ortamları kullanarak serbest zamanını etkili kullanabilecektir.
7. Atatürk'ü tanıyacaktır.
8. Belirli gün ve haftaları tanıyacaktır.

2. ÖĞRENME ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Günlük Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı, orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için hazırlanmıştır. Bu programda konu ve öğrenen merkezli tasarım yaklaşımları benimsenmiştir. Konu merkezli tasarım yaklaşımlarında programlar çeşitli dersler ve ilgili konulardan oluşmaktadır. Konu alanı bilgisi bu yaklaşımın ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilir. Günlük Yaşam Becerileri; öğrencilerin kaba ve ince motor becerilerini geliştirmeyi, el-göz koordinasyonunu sağlamayı, bilişsel ve sosyal becerilerine ilişkin bilgi, beceri ve davranışları kazandırmayı ve geliştirmeyi amaçladığından bu yaklaşım tercih edilmiştir. Öğrenen merkezli yaklaşımda ise öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri öğretimin merkezinde yer alır. Bu yaklaşımda öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi süreçlerinde öğrenenin bireysel farklılıkları temel alınır. Yaklaşımın bu özelliği Günlük Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programının öğrenme alanlarının belirlenmesinden hedef ve davranışlara, öğrenme-öğretme süreçlerinden ölçme ve değerlendirmeye kadar her aşamada dikkate alınmıştır.

Programda öğrenme yaklaşımı olarak, davranışçı yaklaşımın öne sürdüğü ilkeleri kullanan Uygulamalı Davranış Analizi (UDA) benimsenmiştir. UDA, sosyal açıdan birey için anlamlı ve toplum için önemli davranışları değiştirmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Davranışçı yaklaşım, davranışı gözlenebilir ve ölçülebilir çevresel özellikler açısından inceler. UDA, her bireyin kendine özgü bir öğrenme biçimi ve öğrenme geçmişi olduğunu kabul eder. Buradan yola çıkarak UDA, her öğretim ya da davranış yönetim tekniğinin her bireyde aynı başarı ile sonuçlanmayacağı varsayımıyla geliştirilmiştir. Bu nedenle, bireysel farklılıkları dikkate alır. Bu yönüyle programın tasarım yaklaşımıyla uyumludur.

Günlük Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı bireysel farklılıkları dikkate alan, gözlenebilir ve ölçülebilir hedef ve hedef davranışları içermektedir. Bu kapsamda (a) hedef davranışın belirlenmesi, (b) hedef davranışın ölçülmesi, (c) hedef davranışa ulaşmak için öğretim yöntem ve tekniklerinin belirlenmesi ve uygulanması bu programın üç temel basamağıdır. UDA programın etkililiğinin sürekli değerlendirilmesi için verilere dayalı olarak öğretimsel kararlar almayı gerektirir. UDA, uygulamalılık, davranışsallık, analitiklik, teknolojiklik, kavramsal olarak sistematiklik, etkililik ve genellenebilirlik özelliklerine sahiptir.

Uygulamalılık: Hedef davranışın sosyal açıdan önemli bir davranış olması anlamına gelmektedir. Bu hedef davranış, "artırılmak" ya da "azaltılmak" istenen bir davranış olabilir. Bu bağlamda sosyal kabul gören uygun davranışların kazandırılması ya da uygun olmayan davranışların azaltılması sağlanabilir.

Davranışsallık: Bireyin değişen ya da değiştirilmesi planlanan davranışının tam olarak "tanımlanabilir", "gözlenebilir" ve "ölçülebilir" olmasını gerektirir. UDA'da "hedef davranışın değişip değişmediği" ve "kimin davranışının değiştiği" gibi sorulara yanıt aranmaktadır. Bu noktada "birey" için hedef davranış belirlenmeli ve bu hedef davranışta değişikliğe yol açacak davranış yönetimi ve öğretim yöntemleri planlanmalı ve uygulanmalıdır.

Analitiklik: Çevresel koşulların davranışın gerçekleşmesi ya da gerçekleşmemesinden sorumlu olduğunu inandırıcı bir biçimde ortaya koymaktır. Davranış "öncesi ya da sonrası koşullar" ile "davranış" arasında işlevsel bir ilişki aranmalıdır.

Teknolojiklik: Uygulamacının yürüttüğü uygulamayı çok açık bir biçimde betimlemesidir. Böylece, uygulamanın bir başkası tarafından kolayca anlaşılabilir ve aynı biçimde uygulanması sağlanabilir. Yinelenebilirlik, teknolojiklik ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.

Kavramsal Olarak Sistematiklik: UDA'da sistematik biçimde kavramsal bütünlük sağlaması için uygulamaların yinelenebilir olması, o alanda bilgi birikimi sağlaması, davranışçı yaklaşımın ilke ve teknikleriyle ilişkili olması gerekmektedir. Bu sağlanabilirse uygulamacılar kavramsal bütünlüğü elde edilmiş olan uygulamalara kolayca ulaşabilirler.

Etkililik: Değiştirilmesi ya da kazandırılması hedeflenen davranışta istenen değişikliğin / kazanımın elde edilmesi olarak tanımlanır. Uygulamacıların yaptığı uygulamaların etkili olması önemlidir. Bunun yanı sıra, uygulama sonunda bireyde gerçekleşen davranış değişikliğinin sosyal açıdan anlamlı olması da dikkate alınmalıdır.

Genellenebilirlik: Gerçekleşen davranış değişikliğinin öğretim sonrasında farklı ortamlar, kişiler, araç-gereçler ve durumlar ile sürdürülebilmesidir. Genellenebilirlik, öğretim ve davranış planlarının vazgeçilmez bir unsurudur. Bu özellik sağlandığında özel eğitimin en genel amacı olan "bireylerin olabildiğince bağımsız yaşamaları" amacına ulaşılmış olur.

UDA, bu yönleriyle evrensel tasarım ilkeleriyle örtüşmektedir. Evrensel tasarım; içerik, ortam ile öğretimi bireyselleştirmeyi ve uyarılma ile birlikte her durumda mümkün olduğu kadar çok bireyin kullanılmasını amaçlayan bir süreçtir. Evrensel tasarımın kişiye uygun esnek müfredatlar sağlaması ve eğitim ortamını tüm bireyler için ulaşılabilir kılmaları nitelikli bir eğitim ve öğretim sürecini beraberinde getirmektedir.

UDA ve evrensel tasarımda uygulamacı ve öğrenciden beklenen bazı rol ve sorumluluklar vardır. UDA'da öğrencinin çalışmaya dikkatini yöneltmesi, yönergeler doğrultusunda davranışı gerçekleştirilmesi, edindiği davranışı sürdürmesi ve genellemesi beklenir. Uygulamacıların da öğrenciden beklenen rol ve sorumlulukları dikkate alarak öğretimde edinim, akıcılık, kalıcılık ve genellemeden oluşan "öğrenmenin aşamaları"na göre öğretimi planlaması, uygulaması ve değerlendirmesi gerekir. Uygulamacı, öğrenmenin aşamalarına göre planlama yaparken öğretim yöntem ve teknikleri, ipucu, pekiştirme, kayıt tutma ve değerlendirme gibi UDA'nın temel ilkelerine yer vermelidir.

3. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Uygulamalı Davranış Analizi temelli yaklaşımda değerlendirme yapabilmek için öncelikle hedef becerinin belirlenmesi ve öğrencinin BEP'ine eklenmesi gerekir. Bunu izleyen şekilde değerlendirme; öğretim öncesi, öğretim süreci ve öğretim sonrası olmak üzere üç aşamada yapılır.

Hedef Becerinin Belirlenmesi

Günlük Yaşam Becerileri dersi ile ilgili öğretim sürecinin planlanabilmesi için ilk adım, öğretimi yapılacak hedef becerilerin belirlenmesidir. Bu amaçla kontrol listesi (EK 1) kullanılarak öğrencinin var olan performansı değerlendirilir. Kontrol listesi öğrencinin günlük yaşam becerileri dersinde yer alan becerilere ilişkin performansını belirlemek ve buna dayalı olarak BEP'i hazırlamak için kullanılır.

Öğretim Sürecinde Ölçme ve Değerlendirme

Değerlendirme yapabilmek için öncelikle hedef becerinin belirlenmesi gerekir. Bunu izleyen şekilde değerlendirme; öğretim öncesi, öğretim süreci ve öğretim sonrası olmak üzere üç aşamada yapılır.

Öğretim Öncesi Değerlendirme (Ön): Başlama Düzeyi Belirleme

Günlük Yaşam Becerileri dersi içeriği zincirleme beceriler ve tek basamaklı davranışlardan oluşmaktadır. Zincirleme becerilerin değerlendirilmesinde beceri analizi kaydından, tek basamaklı davranışların değerlendirilmesinde ise ayrıık deneme kaydından yararlanılmaktadır. İzleyen satırlarda zincirleme becerilerin ve tek basamaklı davranışların değerlendirilmesi süreci ayrııntılı olarak açıklanmıştır.

Zincirleme Becerilerin Değerlendirilmesi

Öğretime başlamadan önce öncelikli olduğuna karar verilen ve öğrencinin BEP'e alınan beceriler için başlama düzeyi verileri toplanır. Başlama düzeyi verileri öğretim öncesinde ve genellikle üç oturum üst üste toplanır.

Bu derste öğrenilmesi hedeflenen becerilerin bir kısmı zincirleme becerilerdir. Zincirleme bir beceri için beceri analizi kaydı tekniği kullanılarak öğrencinin / öğrencilerin performansı gerek başlama düzeyinde gerekse öğrenme sürecinde değerlendirilir. Zincirleme beceriler birden fazla basamağı içeren becerilerdir. Örneğin tırnak bakımını yapma, çamaşır makinesi kullanma, mutfağın temizlik ve düzenini sağlama, yiyecek hazırlama becerileri birden fazla basamak içeren zincirleme becerilerdir.

Beceri Analizi Kaydı: Öğretilmesi planlanan hedef davranış belirlendikten sonra becerinin analizi oluşturulur. Beceri analizi, öğretilmek istenen becerilerin öğrencinin özelliğine göre küçük adımlara bölünmesi işidir. Beceri analizi aracılığı ile öğrencinin becerideki ilerlemesine ilişkin veri toplanır. Aşağıda örnek bir beceri analizi ve analize dayalı veri kayıt formu yer almaktadır.

ÖRNEK BECERİ ANALİZİ VERİ KAYIT FORMU

"TOST YAPMA BECERİSİ" BECERİ ANALİZİ VERİ KAYIT FORMU

Öğrencinin Adı-Soyadı :

Gözlemcinin Adı-Soyadı :

Hedef uyaran : Tost Yapma

Evre :

Oturum Tarihi		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Beceri Basamakları		.../.../....	.../.../....	.../.../....	.../.../....	.../.../....	.../.../....	.../.../....	.../.../....	.../.../....	.../.../....
1.	Ekmek sepetinden bir dilim tost ekmeği alır.										
2.	Aldığı tost ekmeğini tabağa koyar.										
3.	Tabaktan bir dilim kaşar peyniri alır.										
4.	Kaşar peynirini tabaktaki ekmeğin üstüne koyar.										
5.	Tabaktan bir dilim daha kaşar peyniri alır.										
6.	Kaşar peynirini tabaktaki ekmeğin üstüne koyar.										
7.	Ekmek sepetinden bir dilim tost ekmeği alır.										
8.	Aldığı tost ekmeğini hazırladığı ekmek ve kaşarların üstüne kapatır.										
9.	Tost makinesinin kapağını açar.										
10.	Hazırladığı tost makinesinin içine koyar.										
11.	Makinenin kapağını kapatır.										
12.	Makinenin fişini tutamağından tutar.										
13.	Makinenin fişini prize takar.										
14.	Kum saatini ters çevirir.										
15.	Kum saatinin boşalmasını sonuna kadar bekler.										
16.	Makinenin fişini tutamağından tutar.										
17.	Makinenin fişini çeker.										
18.	Makinenin kapağını açar.										
19.	Maşayla tost alır.										
20.	Tostu tabağa koyar.										
21.	Maşayı makinenin yanına koyar.										
Bağımsız Gerçekleşen Basamak Sayısı											
Bağımsız Gerçekleşen Basamak Yüzdesi											

Veri toplama formunu kullanırken öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği basamakların karşısına (+), gerçekleştiremediği basamakların karşısına (-) işareti konur. Beceri analizi kaydı tekniğini kullanırken iki farklı yol ile değerlendirme yapılabilir. İzleyen bölümde bu yollara ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Tek Fırsat Tekniği: Öncelikle performans alınacak ortam, öğrenciye uygun şekilde (ses, ışık, masa vb.) düzenlenir. Performans alımında kullanılacak araçlar hazırlanır ve veri toplama formunun öğretmenin yakınında bulunmasına dikkat edilir. Tek fırsat tekniği ile performans düzeyi belirleme aşamasında aşağıdaki basamaklar izlenir:

1. Öğrenciye beceri yönergesi ya da hedef uyarı sunulur. Örneğin "Tost yap!"
2. Öğrencinin tepkide bulunması için 4-5 saniye beklenir.
3. Öğrencinin doğru olarak sergilediği beceri basamağının karşısına (+) işareti konur.
4. Öğrencinin yanlış olarak sergilediği ya da tepkide bulunmadığı beceri basamağının karşısına (-) işareti konur, diğer basamaklara (-) verilerek değerlendirme sona erdirilir.

Çok Fırsat Tekniği: Çok fırsat tekniğinde de öncelikle performans alınacak ortam, öğrenciye uygun şekilde (ses, ışık, masa vb.) düzenlenir. Performans alımında kullanılacak araçlar hazırlanır ve veri toplama formunun öğretmenin yakınında bulunmasına dikkat edilir. Çok fırsat tekniği ile performans düzeyi belirleme aşamasında aşağıdaki basamaklar izlenir:

1. Öğrenciye beceri yönergesi ya da hedef uyarı sunulur. Örneğin "Tost yap!"
2. Öğrencinin tepkide bulunması için 4-5 saniye beklenir.
3. Öğrencinin doğru olarak sergilediği beceri basamağının karşısına (+) işareti konur.
4. Öğrencinin yanlış olarak sergilediği ya da tepkide bulunmadığı beceri basamağının karşısına (-) işareti konur ve bu basamak öğretmen tarafından gerçekleştirilir.
5. Beceri analizindeki tüm basamaklar için bu süreç tekrarlanır.

Tek Basamaklı Davranışların Değerlendirilmesi

Günlük yaşam becerileri ders içeriğinde yer alan hedef becerilerin bir kısmı; araç-gereçlerin isimlerini söyleme, iç organların isimlerini söyleme, ayakkabı numarasını söyleme gibi tek basamaklı becerilerdir. Bu tür beceriler hedef olarak belirlendiğinde ayırık denemelerle kayıt tekniği kullanılır.

Ayrık Deneme Kaydı: Ayrık deneme kaydı tek basamaklı davranışları kaydetmek için kullanılan bir kayıt tekniğidir. Ayrık deneme kaydı tekniğinde öncelikle performans alınacak ortam, öğrenciye uygun şekilde (ses, ışık, masa vb.) düzenlenir. Performans alımında kullanılacak araçlar hazırlanır ve veri toplama formunun öğretmenin yakınında bulunmasına dikkat edilir. Ayrık deneme kaydı tekniği ile performans düzeyi belirleme aşamasında aşağıdaki basamaklar izlenir:

1. Öğrenciye beceri yönergesi ya da hedef uyarı sunulur. Örneğin "Kaç kilosun? Boyun kaç? Ayakkabı numaran ne?"
2. Öğrencinin tepkide bulunması için 4-5 saniye beklenir.
3. Öğrencinin doğru tepkileri için veri toplama formuna (+) işareti konur.
4. Öğrencinin yanlış tepkileri ya da tepkide bulunmama durumu için veri toplama formuna (-) işareti konur.

ÖRNEK AYRIK DENEME KAYIT FORMU

"VÜCUDUNU TANIMA" AYRIK DENEME KAYDI FORMU

Öğrencinin Adı-Soyadı :

Öğretmen :

Hedef Davranış : Vücudunu Tanıma

Evre :

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		.../.../.....	.../.../.....	.../.../.....	.../.../.....	.../.../.....	.../.../.....	.../.../.....	.../.../.....	.../.../.....	.../.../.....
1.	Kaç kilosun?										
2.	Boyun kaç?										
3.	Ayakkabı numaran ne?										
4.	Boyun kaç?										
5.	Ayakkabı numaran ne?										
6.	Kaç kilosun?										
7.	Ayakkabı numaran ne?										
8.	Kaç kilosun?										
9.	Boyun kaç?										
Toplam Doğru Tepki Sayısı											
Toplam Doğru Tepki Yüzdesi											

Öğretim Sırasında Değerlendirme (Süreç)

Öğretim sırasında öğrenci performansının değerlendirilmesi gerekir. Kullanılan öğretim yöntemine göre öğretime başlamadan önce değerlendirme oturumları gerçekleştirilerek ya da öğretim sürecinde öğrenciye tepkide bulunma fırsatları sağlanarak öğrencinin performansına ilişkin veri toplanır. Örneğin eş zamanlı ipucuyla öğretim kullanılarak öğretim sunulduğunda öğrenciye bağımsız olarak tepkide bulunma fırsatı verilmez. Bu nedenle öğretim sırasında başlama düzeyi verisi sürecinde olduğu gibi değerlendirme verisi toplanır. Sabit bekleme süreli öğretimin sabit bekleme süreli denemelerinde ise ipucu sunulmadan önce öğrenciye hedef uyarana tepkide bulunması için fırsat tanınır ve öğrencinin ipucundan önceki ve sonraki tepkileri kaydedilir. Bu veriler hem öğrencinin öğretim sırasındaki ilerlemelerini hem de seçtiğiniz öğretim tekniğinin etkili olup olmadığını gösterir. "Tost Yapma Becerisi Beceri Analizi Veri Kayıt Formu" ya da "Vücudunu Tanıma Ayrık Deneme Kaydı Formu" kullanılarak veri toplandıği düşünüldüğünde evre kısmına "öğretim" yazılır.

İzleme

Öğretim tamamlandıktan birkaç hafta sonra öğrencinin beceriyi bağımsız olarak gerçekleştirip gerçekleştirmediğini değerlendirmek, bir başka deyişle kalıcılığın sağlanıp sağlanmadığını izlemek gerekir. Üç ila beş hafta sonra bunun yapılması önerilir. İzleme sırasında yine, başlama düzeyi verisi toplama başlığının altında anlatıldığı şekilde, veri toplanır. Veri kayıt formunda evre kısmına "izleme" yazılır.

Verilerin Grafiğe Aktarılması

Uygulamalı davranış analizi temelli programlarda öğrencinin ilerlemeleri grafiklerle takip edilir. Bir grafikte dikey eksen doğru davranış sayısı, yüzdesi ya da oranına ilişkin veriler (beceri yüzdesi), yatay eksen ise oturumlar yer alır. Aşağıdaki örnekte bir öğrenciye ait veri kayıtları ve bu verilere bağlı olarak çizilen grafik yer almaktadır. Grafik çizimi için bilgisayarda bir grafik programı kullanabileceğiniz gibi milimetrik kâğıt kullanarak grafiği elle çizebilirsiniz.

ÖRNEK AYRIK DENEME KAYIT FORMU

"VÜCUDUNU TANIMA" AYRIK DENEME KAYDI FORMU

Öğrencinin Adı-Soyadı :

Öğretmen :

Hedef Davranış : Vücudunu Tanıma

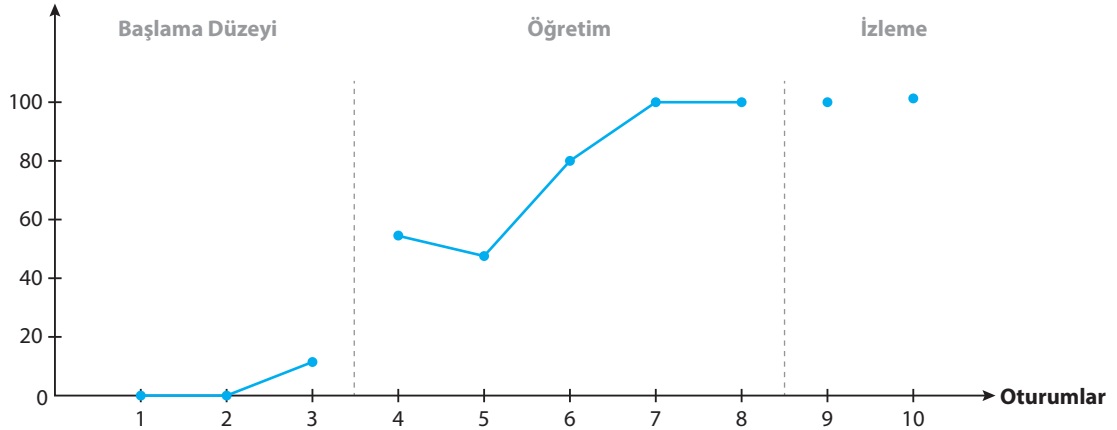
Evre : Başlama Düzeyi

Öğretim : 4-5-6-7-8. oturumlar

İzleme : 9. (3 hafta sonra)-10. (5 hafta sonra) oturumlar

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Hedef Davranışlar		7/3/2017	14/3/2017	21/3/2017	22/3/2017	23/3/2017	24/3/2017	27/3/2017	28/3/2017	18/4/2017	2/5/2017
1.	Kaç kilosun?	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+
2.	Boyun kaç?	-	-	-	+	-	+	+	+	+	+
3.	Ayakkabı numaran ne?	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+
4.	Boyun kaç?	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+
5.	Ayakkabı numaran ne?	-	-	-	+	+	-	+	+	+	+
6.	Kaç kilosun?	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+
7.	Ayakkabı numaran ne?	-	-	+	+	-	+	+	+	+	+
8.	Kaç kilosun?	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+
9.	Boyun kaç?	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+
Toplam Doğru Tepki Sayısı		0	0	1	5	4	7	9	9	9	9
Toplam Doğru Tepki Yüzdesi		0	0	11	56	44	78	100	100	100	100

Beceri Yüzdesi

Şekil 1. Vücudunu Tanıma

4. UYGULAMADA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilerin belirli bir uyarana dikkatini toplama, ayırt etme, uzun ve kısa süreli bellekte bilgileri toplama ve kullanma, öğrenilmiş bir bilgiyi farklı ortamlarda ve durumlarda kullanma, problem çözme, dil gelişiminde yaşıtlarına göre gecikme, yetersizlikten etkilenme derecesine bağlı olarak dili anlama, telaffuz ve konuşmada akıcılık, sosyal etkileşim ve iletişim kurma, dili işlevsel kullanma, arkadaş edinme ve sürdürmede çektikleri güçlük nedeniyle sistematik öğretim düzenlemelerine gereksinimleri vardır. Bu öğrenme özelliklerinin yanı sıra, orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilerde kendini yaralama, vurma, ısırma, öfke nöbetleri gibi uygun olmayan davranış özellikleri de görülebilmektedir.

Günlük Yaşam Becerileri dersinin içeriğinde yer alan becerilerin öğretiminde programın temel yaklaşımı olan uygulamalı davranış analizinin önerdiği ilkelere göre öğretmenlerin aşağıdaki ilkeler doğrultusunda öğretim gerçekleştirilmesi beklenmektedir:

1. Öğretilecek davranışın / becerinin analiz edilmesi ve tanımlanması
2. Öğrencinin beceride yapabildiklerinin sürekli ve doğrudan ölçülmesi
3. Öğretim süresince öğrencinin aktif olması için fırsatlar sağlanması
4. Öğrenci davranışlarına anında ve sistematik dönütler verilmesi
5. Öğrenci davranışlarının uyarılarla kontrolü sürecinde öğretim amaçlı ipuçları ya da yardımlardan doğal uyarılara geçişin sağlanması
6. Yeni öğrenilen becerilerin yeni materyal, durum ve ortamlara genellenebilmesi için ilgili stratejilerin uygulanması

Bu ilkeler doğrultusunda orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilerin öğrenme ve davranış özellikleri ile gereksinimleri göz önünde bulundurularak bire bir ve küçük grup düzenlemelerinde programın öğrencinin özelliklerine uygun şekilde bireyselleştirilmesi gereklidir. Bu süreçte aşağıda kısaca belirtilen iki noktaya dikkat edilmesi önemlidir.

1. Uygulamacı, bu programdan seçilen ve öğrencinin BEP hedeflenen kavram ve beceriler için kavram ve beceri analizi yapmalıdır. Yapılan bu analizler veri kayıt formlarına dönüştürülmelidir.
2. Uygulamacı, hedef davranışların öğretiminde öğrenmenin aşamaları olan edinim, akıcılık, kalıcılık ve genellemeye ilişkin amaç belirlemeli ve öğretimi planlamalıdır.

Öğrenmenin birinci aşaması olan edinim, öğrencinin daha önce yapamadığı bir davranış ya da beceriyi belli bir doğrulukta yapar hale gelmesidir. Öğrencinin bir davranışı ya da beceriyi edinim aşamasında öğrenmesi; daha bağımsız olması, güvenliği ve yaşam kalitesinin artması açısından önemlidir. Edinim aşamasına ilişkin "Öğrenci sunulan beş denemenin beşinde beceri analizindeki basamakları izleyerek, yeşil ışık yandığında karşıdan karşıya geçer." örneği verilebilir.

Akıcılık, yeni öğrenilmiş bir davranış ya da davranış zincirini öğrencinin hızlı ve kolay biçimde yapmasıdır. Akıcılıktan söz edebilmek için davranışın edinim aşamasında belli bir doğruluk düzeyinde yerine getiriliyor olması gerekmektedir. Akıcılık aşamasına ilişkin "Öğrenci sunulan beş denemenin beşinde beceri analizindeki basamakları izleyerek, yeşil ışık yandığında en fazla 20 saniye içerisinde karşıdan karşıya geçer." örneği verilebilir.

Kalıcılık, öğretim sona erdikten sonra da öğrencinin performansının sürmesidir. Kalıcılık sağlanabilirse öğretim koşulları olmaksızın öğrenci öğrendiklerini halen sergileyebiliyor durumda olur. Bir başka deyişle uygulamacı öğretim zamanında daha önce öğretilen bir davranış ya da becerinin öğretime geri dönmek yerine yeni beceri ya da davranışların öğretime yer verebilir. Örneğin "Öğrenci öğretim bittikten bir, üç, beş hafta sonra sunulan beş denemenin beşinde beceri analizindeki basamakları izleyerek, yeşil ışık yandığında en fazla 20 saniye içinde karşıdan karşıya geçer." şeklinde kalıcılık amacı yazılabilir.

Genelleme, öğrencinin öğretim koşulları dışında diğer koşullarda (farklı araç-gereçler, ortam, kişi, durum) da öğrendiklerini sergileyebilmesidir. Bir başka deyişle öğrencinin öğrendiği bilgi, beceri ve davranışları günlük yaşamında kullanmasıdır. Bu aşamaya ilişkin "Öğrenci şehirdeki farklı yollarda sunulan beş denemenin beşinde beceri analizindeki basamakları izleyerek, yeşil ışık yandığında en fazla 20 saniye içinde karşıdan karşıya geçer." örneği verilebilir.

Programda, öğrenme-öğretme sürecinde yararlanılabilecek etkinlik örneklerine yer verilmiş, ölçme ve değerlendirme için çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Uygulamada bu etkinliklerin yanı sıra, programın felsefesine uygun olmak koşuluyla öğretmenler de yeni etkinlikler geliştirebilirler.

GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

1. ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilere yönelik geliştirilen Günlük Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin günlük yaşamda işlevsel kullanabileceği öz bakım becerilerini, kendini, yakın çevresini ve dünyayı tanımasına yönelik bilgi, beceri ve davranışları kazandırma ve öğrencilerin bağımsız yaşamalarına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Günlük Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı ikinci kademede yer almaktadır. İkinci Kademede Günlük Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programında 8 öğrenme alanı yer almaktadır. Bu öğrenme alanları: Öz Bakım Becerileri, Vücudunu Tanıma, Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma, Ev İçi Beceriler, Tüketici Becerileri, Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman, Millî Değerler, Belirli Gün ve Haftalardır.

II. KADEME ÖĞRETİM PROGRAMI

Şekil 2. Günlük Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları

Öz Bakım Becerileri: Bu öğrenme alanı ile öğrencilere Hayat Bilgisi ve Günlük Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programında yer alan kişisel temizlik becerileri, giyinme becerileri ve yemek yeme becerilerine ilişkin daha ileri düzey hedef becerilerin kazandırılması ve öğrencilerin bu becerilerde ustalaşması amaçlanmaktadır.

Vücudunu Tanıma: Bu öğrenme alanında öğrencilerin vücuduna ilişkin farkındalık kazanmasını sağlayacak hedef becerilerin öğretimi amaçlanmaktadır. Bu alanda ele alınan hedef becerilerin öğrencilere kazandırılması sağlık becerileri ve alışveriş becerileri gibi pek çok beceri için ön koşul özelliği taşımaktadır.

Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma: Bu öğrenme alanında öğrencinin kendisine ve ailesine ilişkin temel bilgilere sahip olması, akrabalık ilişkilerini kavraması, yakın çevresinde bulunan mekânlara, acil durumlarda başvuracağı mekân ve kişilere ilişkin farkındalık geliştirmesi hedeflenmektedir. Bu öğrenme alanında yer alan hedef beceriler, güvenlik becerileri açısından da büyük önem taşımaktadır.

Ev İçi Beceriler: Bu öğrenme alanı mutfak, salon / oturma odası, yatak odası, banyo, tuvalet gibi evin farklı bölümlerinde yer alan araç-gereçleri kullanma, bu bölümlerin temizlik ve düzenini sağlama, yiyecek-içecek hazırlama ve giysi bakımını sağlama gibi becerilerden oluşmaktadır. Sıralanan becerilerin öğretimiyle öğrencilerin yetişkin yaşamında ev içi becerilerde bağımsızlığını desteklemek amaçlanmaktadır.

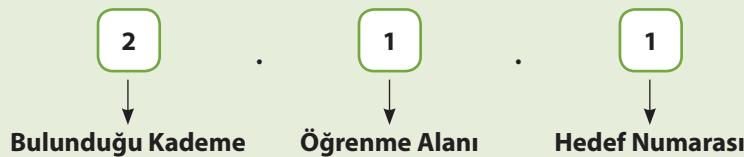
Tüketici Becerileri: Bu öğrenme alanında öğrencilere bütçe yapma, alışveriş yapma becerileri ile bilinçli tüketici olmasını sağlayacak bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu beceriler iş yaşamına katıldıktan sonra öğrencilerin kazandıkları parayı bilinçli bir şekilde harcamalarına katkıda bulunacaktır.

Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman: Bu öğrenme alanında öğrencilere seyahat etme becerileri ile farklı toplumsal ortamları kurallara uygun bir şekilde kullanmalarını sağlayacak becerilerin öğretimi amaçlanmaktadır. Bu becerilerin öğretimi öğrencilerin toplum içinde bağımsız olarak yaşamlarını sürdürebilmeleri açısından oldukça önemlidir. Ek olarak öğrenciler serbest zamanlarını değerlendirebilecekleri etkinlikler konusunda yönlendirilmektedir. Programda ele alınan serbest zamanı değerlendirme etkinliklerinin, El Becerileri Dersi Öğretim Programında öğretimi amaçlanan beceriler arasından seçilmesine dikkat edilmiş, böylece öğrencilerin bu derste öğrendikleri becerileri günlük yaşama taşımaları hedeflenmiştir.

Millî Değerler: Bu öğrenme alanı ile öğrencilere Mustafa Kemal Atatürk'e ilişkin temel bilgilerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Belirli Gün ve Haftalar: Bu öğrenme alanında öğrencilere millî bayramlar, Anneler ve Babalar Günü gibi özel günlerin ne zaman kutlandığına, bu kutlamalar sırasında neler yapıldığına ilişkin bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Günlük Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programında **Kademe, Öğrenme Alanı, Hedef**'e ilişkin kodlamada aşağıdaki sistematik izlenmiştir.

2. HEDEFLERİN YAPISI

Günlük Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı; "Öz Bakım Becerileri, Vücudunu Tanıma, Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma, Ev İçi Beceriler, Tüketici Becerileri, Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman, Millî Değerler, Belirli Gün ve Haftalar" olmak üzere sekiz öğrenme alanından oluşmaktadır. Bu öğrenme alanlarının altında hedefler ve hedef davranışlar yer almaktadır. Programda yer alan hedef ve hedef davranışlar, UDA yaklaşımının temel ilkelerinden biri olan gözlenebilirlik ve ölçülebilirlik dikkate alınarak yapılandırılmıştır.

Tablo 1. Öğretim Programının Öğrenme Alanları, Hedef ve Hedef Davranış Sayıları

Öğrenme Alanları	Hedef Sayıları	Hedef Davranış Sayıları
Öz Bakım Becerileri	3	21
Vücudunu Tanıma	1	10
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	2	11
Ev İçi Beceriler	4	21
Tüketici Becerileri	2	5
Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman	3	23
Millî Değerler	1	5
Belirli Gün ve Haftalar	1	8
Toplam	17	104

Tablo 2. Hedeflerin Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı

Öğrenme alanları	Bilişsel	Duyuşsal	Psikomotor	Toplam
Öz Bakım Becerileri	2	1	3	6
Vücudunu Tanıma	1	–	–	1
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	2	–	–	2
Ev İçi Beceriler	4	1	4	9
Tüketici Becerileri	2	–	1	3
Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman	3	2	3	8
Millî Değerler	1	–	–	1
Belirli Gün ve Haftalar	1	1	1	3
Toplam	16	5	12	33

* Bazı hedeflerin hem bilişsel, hem duyuşsal hem de psikomotor alana karşılık gelmesinden dolayı toplamda Tablo 1. in toplam hedeflerinden daha fazla hedef görülmektedir.

3. HEDEF, HEDEF DAVRANIŞLAR VE AÇIKLAMALAR

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
Öz Bakım Becerileri	2.1.1. Kişisel temizlik becerilerini gerçekleştirir.	1.1. Bağlama uygun olarak ne zaman elini yıkaması gerektiğini söyler. 1.2. Bağlama uygun olarak elini yıkar. 1.3. El bakımını yapar. 1.4. Ayak bakımını yapar. 1.5. Bağlama uygun olarak ne zaman dişini fırçalaması gerektiğini söyler. 1.6. Bağlama uygun olarak dişini fırçalar. 1.7. Yüz bakımını yapar. 1.8. Vücut bakımını yapar. 1.9. Saç bakımını yapar.	Eş zamanlı ipuçuyla öğretim İpucunun giderek azaltılmasıyla öğretim Aşamalı yardımla öğretim Video modelle öğretim	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı
	2.1.2. Beceri analizindeki basamaklarını izleyerek giyinme becerilerini gerçekleştirir.	*2.1. Temel giysileri çıkarır. *2.2. Temel giysileri giyer. *2.3. Tamamlayıcı giysileri çıkarır. *2.4. Tamamlayıcı giysileri giyer. *2.5. Giysilerdeki tamamlayıcı aparatları açar. *2.6. Giysilerdeki tamamlayıcı aparatları kapatır. 2.7. Giysilerini uygun yer ve zaman seçerek giyer.	Eş zamanlı ipuçuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim İpucunun giderek azaltılmasıyla öğretim Aşamalı yardımla öğretim Video modelle öğretim Gömülü öğretim	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı
	2.1.3. Okul yemekhanesinde kurallara uyarak yemek yeme becerilerini gerçekleştirir.	3.1. Yemek sırasına girer. 3.2. Tabildotunu / tepsisini iki eliyle tutarak alır. 3.3. Yemekhanede tabildotundaki / tepsisindeki yemek çeşitlerinden yer. 3.4. Ağzında yemek varken konuşmadan lokmasını bitirir. 3.5. Tabildotunu / tepsisini iki eliyle tutarak boş / kirlili bölmesine koyar.	İpucunun giderek azaltılmasıyla öğretim Aşamalı yardımla öğretim Gömülü öğretim Sosyal öyküler	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı
Açıklamalar	<p>"Öğrenci için öncelikli" (yakından uzağa) gereksinimler doğrultusunda program sonundaki kontrol listesinde hedef davranışlar seçilmelidir.</p> <p>"Özbakım becerileri" öğrenme alanı için kullanılacak araç-gereç ve materyaller hedef davranışlara uygun olarak seçilmelidir.</p> <p>"Özbakım becerileri" öğrenme alanı için okul-ev iş birliğinin sağlanması, bir başka deyişle aile ile iş birliği kurulması; öğretimin etkiliği, öğrenmenin kalıcılığı ve genellenmesi için son derece önemlidir.</p> <p>"Özbakım becerileri" öğrenme alanı için aileye günlük yaşamda oluşabilecek fırsatları öğretimi amaçlı olarak kullanma konusunda rehberlik edilmelidir.</p> <p>"Özbakım becerileri" öğrenme alanında hedef davranışların öğretimi sırasında duyuşsal özelliklerin kazandırılması için etkinlikler planlanabilir.</p>			

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
Vücudunu Tanıma	<p>*1.1. İç organlarını vücudu / görsel materyaller üzerinde gösterir.</p> <p>*1.2. İç organlarının isimlerini söyler.</p> <p>*1.3. Vücut sistemlerini görsel materyaller üzerinde gösterir.</p> <p>*1.4. Vücut sistemlerinde yer alan iç organlarının isimlerini söyler.</p> <p>1.5. Boyunu söyler.</p> <p>1.6. Kilosunu söyler.</p> <p>1.7. Göz rengini söyler.</p> <p>1.8. Saç rengini söyler.</p> <p>1.9. Ten rengini söyler.</p> <p>1.10. Ayakkabı numarasını söyler.</p> <p>2.2.1. Vücudunu tanıır.</p>	<p>Sabit bekleme süreli öğretim</p> <p>Ayrık denemelerle öğretim</p> <p>Doğrudan öğretim</p> <p>Doğal öğretim yöntemi</p>	<p>Davranış kayıt formu</p> <p>Ayrık deneme kaydı</p>	
Açıklamalar	<p>Öğrenci için öncelikli (yakından uzağa) gereksinimler doğrultusunda program sonundaki kontrol listesinden hedef davranışlar seçilmelidir.</p> <p>"Vücudunu tanıma" öğrenme alanı için kullanılacak araç-gereç ve materyaller hedef davranışlara uygun olarak seçilmelidir.</p> <p>"Vücudunu tanıma" öğrenme alanı için okul-ev iş birliğinin sağlanması, bir başka deyişle aile ile iş birliği kurulması; öğretimin etkililiği, öğrenmenin kalıcılığı ve genellenmesi için son derece önemlidir.</p> <p>"Vücudunu tanıma" öğrenme alanı için aileye günlük yaşamda oluşabilecek fırsatları öğretimi amaçlı olarak kullanma konusunda rehberlik edilmelidir.</p> <p>Hayat Bilgisi dersinin ilişki hedepleri kazanılmadan bu hedefe ilişkin çalışma yapılmamalıdır.</p>			

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	2.3.1. Kişisel bilgilerini edinir.	1.1. Adını, soyadını ve yaşını söyleyerek kendini tanıtır.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Doğrudan öğretim Video modelle öğretim	Davranış kayıt formu Ayrık deneme kaydı
		1.2. Ebeveynlerinin telefon numaralarını söyler.		
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	2.3.1.1. Kişisel bilgilerini edinir.	1.3. Evinin bulunduğu ilçeyi / şehri söyler.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Doğrudan öğretim Video modelle öğretim	Davranış kayıt formu Ayrık deneme kaydı
		1.4. Evinin açık adresini söyler.		
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	2.3.1.1. Kişisel bilgilerini edinir.	1.5. İstenildiğinde ev adresinin yazılı olduğu kartı gösterir	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Doğrudan öğretim Video modelle öğretim Gömülü öğretim Sosyal öyküler	Davranış kayıt formu Ayrık deneme kaydı
		1.6. İstenildiğinde ebeveynlerinin telefon numaralarının yazılı olduğu kartı gösterir.		
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	2.3.2. Yakın çevresindeki kişi ve ortamları ayırt eder.	1.7. Aile bireylerini adını ve soyadını söyleyerek tanıtır.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Doğrudan öğretim Video modelle öğretim Gömülü öğretim Sosyal öyküler	Davranış kayıt formu Ayrık deneme kaydı
		2.1. Yakın akrabaların adını söyler.		
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	2.3.2. Yakın çevresindeki kişi ve ortamları ayırt eder.	2.2. Acil durumlarda mahallesinde karakol, sağlık ocağı gibi mekânlara gitmesi gerektiğini söyler.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Doğrudan öğretim Video modelle öğretim Gömülü öğretim Sosyal öyküler	Davranış kayıt formu Ayrık deneme kaydı
		2.3. Acil durumlarda ulaşılabilecek kişiye ait bilgilerin olduğu kartı gösterir.		
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	2.3.2. Yakın çevresindeki kişi ve ortamları ayırt eder.	2.4. Acil durumlarda ulaşılabilecek kişiye ait bilgileri söyler.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Doğrudan öğretim Video modelle öğretim Gömülü öğretim Sosyal öyküler	Davranış kayıt formu Ayrık deneme kaydı
Açıklamalar	Öğrenci için öncelikli (yakından uzağa) gereksinimler doğrultusunda program sonundaki kontrol listesinden hedef davranışlar seçilmelidir. "Aileyi ve yakın çevreyi tanıma" öğrenme alanı için kullanılabilecek araç-gereç ve materyaller hedef davranışlara uygun olarak seçilmelidir. "Aileyi ve yakın çevreyi tanıma" öğrenme alanı için okul-ev iş birliğinin sağlanması, bir başka deyişle aile ile iş birliği kurulması; öğretimin etkililiği, öğrenmenin kalıcılığı ve genellenmesi için son derece önemlidir. "Aileyi ve yakın çevreyi tanıma" öğrenme alanı için aileye günlük yaşamda oluşabilecek fırsatları öğretim amaçlı olarak kullanma konusunda rehberlik edilmelidir. "Aileyi ve yakın çevreyi tanıma" öğrenme alanındaki hedef davranışlar için spesifik durumları (örneğin güven çemberindeki kişiler vb.) öğretmen aile ile görüşerek belirler. "Aileyi ve yakın çevreyi tanıma" öğrenme alanında hedef davranışların öğretimi sırasında duyuşsal özelliklerin kazandırılması için etkinlikler planlanabilir.			

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları	
Ev İçi Beceriler	2.4.1. Beceri analizindeki basamakları izleyerek ev araç-gereçlerini kullanır.	*1.1. Mutfak araç-gereçlerini kullanır. *1.2. Salon / oturma odası araç-gereçlerini kullanır. *1.3. Yatak odası araç-gereçlerini kullanır. *1.4. Banyo araç-gereçlerini kullanır. *1.5. Tuvalet araç-gereçlerini kullanır.	Eş zamanlı-ıpuucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim İpuucunun giderek azaltılmasıyla öğretim Aşamalı yardımla öğretim Video modelle öğretim Gömülü öğretim	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı	
	2.4.2. Ev temizliği ve düzenini sağlar.	*2.1. Mutfak temizliği ve düzenini sağlar. *2.2. Salon / oturma odası temizliği ve düzenini sağlar. *2.3. Yatak odası temizliği ve düzenini sağlar. *2.4. Banyo temizliği ve düzenini sağlar. *2.5. Tuvalet temizliği ve düzenini sağlar.	Eş zamanlı-ıpuucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim İpuucunun giderek azaltılmasıyla öğretim Aşamalı yardımla öğretim Video modelle öğretim Etkinlik çizelgeleri	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı	
	2.4.3. Mutfaka ilişkin becerileri gerçekleştirir.	*3.1. Yiyecek hazırlar. *3.2. İçecek hazırlar. 3.3. Masa hazırlar.	*3.1. Yiyecek hazırlar. *3.2. İçecek hazırlar. 3.3. Masa hazırlar.	Eş zamanlı-ıpuucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Video modelle öğretim Gömülü öğretim	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı
	2.4.4. Giysi bakımını yapar.	4.1. Kirli giysilerini kirli sepetine atar. 4.2. Çamaşırlıktan asılı olan çamaşırları toplar. 4.3. Çamaşırları katlar. 4.4. Çamaşırları ütüler. 4.5. Çamaşırları dolaba yerleştirir. 4.6. Çamaşırları dolaba asar. 4.7. Dolaptaki giysileri yazlık-kışık olarak sınıflandırır. 4.8. Ayakkabılarını siler.	4.1. Kirli giysilerini kirli sepetine atar. 4.2. Çamaşırlıktan asılı olan çamaşırları toplar. 4.3. Çamaşırları katlar. 4.4. Çamaşırları ütüler. 4.5. Çamaşırları dolaba yerleştirir. 4.6. Çamaşırları dolaba asar. 4.7. Dolaptaki giysileri yazlık-kışık olarak sınıflandırır. 4.8. Ayakkabılarını siler.	Eş zamanlı-ıpuucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim İpuucunun giderek azaltılmasıyla öğretim Aşamalı yardımla öğretim	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı
Açıklamalar	<p>Öğrenci için öncelikli (yakından uzağa) gereksinimler doğrultusunda program sonundaki kontrol listesinden hedef davranışlar seçilmelidir.</p> <p>"Ev içi beceriler" öğrenme alanı için kullanılabilen araç-gereç ve materyaller hedef davranışlara uygun olarak seçilmelidir.</p> <p>"Ev içi beceriler" öğrenme alanı için okul-ev iş birliğinin sağlanması, bir başka deyişle aile ile iş birliği kurulması; öğretimin etkililiği, öğrenmenin kalıcılığı ve genellenmesi için son derece önemlidir.</p> <p>"Ev içi beceriler" öğrenme alanı için aileye günlük yaşamda oluşabilecek fırsatları öğretimi amaçlı olarak kullanma konusunda rehberlik edilmelidir.</p> <p>"Ev içi beceriler" öğrenme alanında hedef davranışların öğretimi sırasında duyuşsal özelliklerin kazandırılması için etkinlikler planlanabilir.</p>				

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
Tüketici Becerileri	2.5.1. Basit bütçe yapar.	1.1. İhtiyaçlarını belirler. 1.2. İhtiyaçlarını söyler. 1.3. Var olan parasını kullanmak için planlama yapar.	Sabit bekleme süreli öğretim Doğrudan öğretim Etkinlik çözelgeleri	Davranış kayıt formu Ayrık deneme kaydı
	2.5.2. Alışveriş yapar.	2.1. Basit alışveriş listesi yapar. 2.2. Basit alışveriş listesine göre alışveriş yapar.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Video modelle öğretim Etkinlik çözelgeleri	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı
Açıklamalar	<p>"Tüketici becerileri" öğrenme alanı için okul-ev iş birliğinin sağlanması, bir başka deyişle aile ile iş birliği kurulması; öğretimin etkililiği, öğrenmenin kalıcılığı ve genellenmesi için son derece önemlidir.</p> <p>"Tüketici becerileri" öğrenme alanı için aileye günlük yaşamda oluşabilecek fırsatları öğretimi amaçlı olarak kullanma konusunda rehberlik edilmelidir.</p> <p>"Tüketici becerileri" öğrenme alanında hedef davranışların öğretimi sırasında duyuşsal özelliklerin kazandırılması için etkinlikler planlanabilir.</p>			

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları	
Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman	2.6.1. Seyahat eder.	1.1. Okul servisini kullanır. 1.2. Aile üyeleriyle birlikte toplu taşıma kullanır. 1.3. Yaya olarak bir yerden başka bir yere gider.		Eş zamanlı ipucuyla öğretim İpucunun giderek azaltılmasıyla öğretim Video modelle öğretim	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı
	2.6.2. Serbest zamanlarını değerlendirir.	2.1. Sosyal medya kullanarak serbest zamanlarını değerlendirir. 2.2. Oyun oynayarak serbest zamanlarını değerlendirir. 2.3. Kitap okuyarak / kitabın resimlerine bakarak serbest zamanlarını değerlendirir. 2.4. Müzik dinleyerek serbest zamanlarını değerlendirir. 2.5. El becerileriyle ilgili etkinlikleri yaparak serbest zamanlarını değerlendirir.	3.1. Restoranda yemek yeme kurallarını görsel materyaller üzerinde gösterir. 3.2. Restoranda yemek yeme kuralları söyler. 3.3. Restoranda yemek yer. 3.4. Sanatsal etkinliklerde uyulması gereken kuralları görsel materyaller üzerinde gösterir. 3.5. Sanatsal etkinliklerde uyulması gereken kuralları söyler. 3.6. Sanatsal etkinliklere katılır. 3.7. Sportif etkinliklerde uyulması gereken kuralları görsel materyaller üzerinde gösterir. 3.8. Sportif etkinliklerde uyulması gereken kuralları söyler. 3.9. Sportif etkinliklere katılır. 3.10. Yeşil alanlarda uyulması gereken kuralları görsel materyaller üzerinde gösterir. 3.11. Yeşil alanda uyulması gereken kuralları söyler. 3.12. Yeşil alanda etkinliklere katılır. 3.13. Kütüphanede uyulması gereken kuralları görsel materyaller üzerinde gösterir. 3.14. Kütüphanede uyulması gereken kuralları söyler. 3.15. Kütüphaneyi kullanır.	İpucunun giderek azaltılmasıyla öğretim Aşamalı yardimla öğretim Video modelle öğretim Etkinlik çizelgeleri	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı
Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman	2.6.3. Toplumsal ortamları kullanır.			Eş zamanlı ipucuyla öğretim Aşamalı yardimla öğretim Video modelle öğretim Etkinlik çizelgeleri	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı
Açıklamalar		"Toplumsal ortamları kullanma ve serbest zaman" öğrenme alanı için okul-ev iş birliğinin sağlanması; bir başka deyişle aile ile işbirliği kurulması, öğretimin etkililiği, öğrenmenin kalıcılığı ve genellenmesi için son derece önemlidir. "Toplumsal ortamları kullanma ve serbest zaman" öğrenme alanı için aileye günlük yaşamda olabilecek fırsatları öğretim amaçlı olarak kullanma konusunda rehberlik edilmelidir. "Toplumsal ortamları kullanma ve serbest zaman" öğrenme alanındaki hedef davranışlar için spesifik durumları (örneğin sanatsal etkinlikler, sportif etkinlikler vb.) öğretmen, aile ile görüşerek ve öğrencilerin ilgilerini dikkate alarak belirler. "Toplumsal ortamları kullanma ve serbest zaman" öğrenme alanında hedef davranışların öğretimi sırasında duyuşsal özelliklerin kazandırılması için etkinlikler planlanabilir.			

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
Millî Değerler	2.7.1. Atatürk'e ilişkin bilgileri söyler.	1.1. Atatürk'ün doğum tarihini söyler. 1.2. Atatürk'ün doğum yerini söyler. 1.3. Atatürk'ün ölüm tarihini söyler. 1.4. Atatürk'ün nerede öldüğünü söyler. 1.5. Atatürk'ün mezarının nerede olduğunu söyler.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Ayrık denemelerle öğretim	Davranış kayıt formu Ayrık deneme kaydı
Açıklamalar	Yukarıda bulunan hedeflerin öğretimi yapılırken somutlaştırma yapılması, görüntü ve ses teknolojilerinden yararlanılması, oluşturulacak ya da kendiliğinden gelişen fırsatların kullanılması ve BEP'e yapılacak ilgili eklemelere kutlama / anma haftalarına uyacak şekilde yer verilmesi önerilmektedir. "Millî Değerler" öğrenme alanında hedef davranışların öğretimi sırasında duyuşsal özelliklerin kazandırılması için etkinlikler planlanabilir.			

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
Belirli Gün ve Haftalar	2.8.1. Belirli gün ve haftaları tanır.	1.1. 29 Ekim'in Cumhuriyet Bayramı olduğunu söyler. 1.2. 10 Kasım'ın Atatürk'ü Anma Günü olduğunu söyler. 1.3. 24 Kasım'ın Öğretmenler Günü olduğunu söyler. 1.4. 23 Nisan'ın Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olduğunu söyler. 1.5. 19 Mayıs'ın Gençlik ve Spor Bayramı olduğunu söyler. 1.6. 30 Ağustos'un Zafer Bayramı olduğunu söyler. 1.7. Millî bayramlarda neler yapıldığını söyler. 1.8. Millî bayramlarda yapılan tören ve etkinliklere katılır.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Doğrudan öğretim	Davranış kayıt formu Ayrık deneme kaydı
Açıklamalar	<p>Yukarıda bulunan hedeflerin öğretimi yapılırken somutlaştırma yapılması, görüntü ve ses teknolojilerinden yararlanılması, oluşturulacak ya da kendiliğinden gelişen fırsatların kullanılması ve BEP'e yapılacak ilgili eklemelere kutlama / anma haftalarına uyacak şekilde yer verilmesi önerilmektedir.</p> <p>Öğrenci için öncelikli (yakından uzağa) gereksinimler doğrultusunda program sonundaki kontrol listesinden hedef davranışlar seçilmelidir.</p> <p>"Belirli gün ve haftalar" öğrenme alanında hedef davranışların öğretimi sırasında duyuşsal özelliklerin kazandırılması için etkinlikler planlanabilir.</p>			

* Kontrol listesinin ilgili öğrenme alanından öğrenciniz için öncelikli olan becerileri seçiniz.

ÖRNEK ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ

DERS PLANI ÖRNEĞİ-I

BÖLÜM-1	
Dersin Adı : Günlük Yaşam Becerileri Kademe : II Öğrenme Alanı : Öz Bakım Becerileri Oturum Sayısı : 8	
BÖLÜM-2	
Hedef	2.1.1. Kişisel temizlik becerilerini gerçekleştirir.
Hedef Davranışlar	1.7. Yüz bakımını yapar. Davranışın tanımı: Öğrenci, beceri analizindeki basamakları izleyerek temizlik ürünü aracılığıyla yüzünü temizler. Davranışın ön koşulları: Büyük-küçük kas becerileri, sıvı / jel / sabun temizlik ürünü kullanma, musluk kullanma, alıcı dil becerilerine sahip olma.
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	İleriye zincirleme yaklaşımı benimsenerek aşamalı yardımla öğretim yöntemi İpucu hiyerarşisi; 1. Tam fiziksel ipucu 2. Kısmi fiziksel ipucu 3. Gölge olma
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Veri toplama formu, pekiştiriciler, kurşun kalem, silgi, yüz temizleme jeli, yüz temizleme toniği, ped pamuk, havlu, lavabo.
Ortam Düzenlemeleri	Başlama düzeyi, öğretimi değerlendirme, izleme ve genelleme oturumları okulda, öğrencinin eğitim gördüğü sınıfta gerçekleştirilecektir. Öğretmen ve öğrenci lavabo başında yan yana duracaktır. Genelleme için farklı araç-gereçler ve farklı kişiler kullanılır.
BÖLÜM-3	
Dikkati Çekme	"Birazdan seninle yüzümüzü temizlemeyi öğreneceğiz. Beni dikkatle dinlediğini görüyorum, aferin sana." gibi dikkat çekici uyarılar verilir.
Güdüleme	"Biliyor musun, bu ürünleri kullanarak her gün düzenli bir şekilde yüzünü temizlediğinde, cildin her zaman temiz ve parlak görünecek." Cilt bakımı yapılmış bir kişinin yüz resmi gösterilerek "Sen de bu resimdeki gibi daha bakımlı ve güzel görüneceksin." denir.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyarı Sunumu)	"Hazırsan başlayalım." denerek lavabonun başına gelinir. "Yüzünü temizle!" beceri yönergesi sunulur.
Uygulama	Öğretime kontrol edici ipucu ile (tam fiziksel ipucu) başlanır. Öğretmen öğrencinin başat eline fiziksel ipucu uygulayacağı için öğrencinin başat eline yakın şekilde arkasına oturur. Öğretmen, öğrenci beceri basamağını doğru gerçekleştirdiğinde "Temizleme jelini çok güzel açtın, harikasın." şeklinde davranışla ilişkilendirilmiş sözel pekiştiriciler sunar. Öğrenciye bileğinden, ön kolundan, dirseğinden tutularak kısmi fiziksel ipucu sunulmaya başlandığında öğrenci doğru tepki vermeye başlayınca yine bir sonraki ipucu düzeyi olan gölge ipucuna geçiş yapılır. Eğer öğrencinin yanlış tepki vereceği anlaşılırsa buna fırsat verilmeden anlık karar ile öğretmen beceri basamağının doğru gerçekleştirilmesini kesinleştiren ipucuna döner. Bu süreç yukarı verilen tüm beceri basamakları için benzer şekilde uygulanır. Karar verilen deneme sayısı tamamlandığında öğretim oturumu sonlandırılır ve öğrencinin çalışmaya katılımı pekiştirilir.
Açıklamalar	Dikkati çekme ve güdülenme sürecinde öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak farklı açıklamalar yapılabilir. Öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak deneme sayısı ya da öğrenciye tepkide bulunması için verilen ipucu türü değiştirilebilir. Öğrencinin düzeyine göre beceri analizi basamaklarının içeriği ve basamak sayısı, oturum sayısı ve deneme sayısı farklılık gösterebilir. Bir öğretim oturumundaki deneme sayısına öğrencinin düzeyine, öğretime ayrılan zamana göre öğretmen karar verir. Burada sözel pekiştiriciler örneklenmiştir. Pekiştiriciler öğrenciye uygun şekilde seçilir ve kullanılır.
BÖLÜM-4	
Ölçme ve Değerlendirme Öğretmen öğretime başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar. Öğretmen öğretim sürecinde öğretimi değerlendirmeye devam ederek öğrencinin performansına ilişkin veri toplar. Aşamalı yardımla öğretimde mutlaka yoklama oturumları planlanmalıdır. Bu süreçte öğretmen, öğrencinin yakınında olacak şekilde arkasında durur. Öğretmen uygulama sürecindeki gibi öğrencinin dikkatini hedef davranışa çeker ve "Yüzünü temizle!" diyerek hedef uyarısını sunar. Öğretmen, öğrencinin tepkide bulunması için 4 saniye bekler. Öğrencinin tepkide bulunması durumunda veri toplama formuna (+) işareti koyar. Öğrencinin yanlış tepkide bulunması ya da tepkide bulunmaması durumunda veri toplama formuna (-) işareti koyar ve tepkiyi görmezden gelerek denemeyi tekrarlar. Tüm beceri basamakları bir arada değerlendirilir. Değerlendirme sona erdiğinde öğrencinin katılımını pekiştirir. Öğretmen elde ettiği verileri, hazırladığı veri kayıt formuna işleyerek grafiğe dönüştürür. Öğretmen, öğrencinin beceri basamaklarının %90'nını bağımsız olarak doğru gerçekleştirmesinden 2 ve 4 hafta sonra değerlendirme yaparak izleme verisi toplar. Öğretmen öğretim öncesi ve sonrasında diğer bir öğretmenden öğrencisini yukarıda söz edilen basamakları kullanarak değerlendirmesini isteyerek genelleme verisi toplar.	

DERS PLANI ÖRNEĞİ-II

BÖLÜM-1	
Dersin Adı : Günlük Yaşam Becerileri	Kademe : II
Öğrenme Alanı : Vücudunu Tanıma	Oturum Sayısı : 33 (her organ için 3 oturum)
BÖLÜM-2	
Hedef	2.2.1. Vücudunu tanıır.
Hedef Davranışlar	1.2. İç organlarının isimlerini söyler. Davranışın tanımı: Öğrenci kendisine resmi gösterilen iç organının ismini söyler. Davranışın ön koşulları: İfade edici dil ve alıcı dil becerilerine sahip olma, görsel algılama.
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Ayrıık denemelerle öğretim Yanıt aralığı 4 saniye, model ipucu (resmi gösterilen organın isminin söylenmesi) Denemeler arası süre: 3 saniye Hata düzeltilmesi: Yanlış tepkilerde ya da tepkide bulunulmadığında model ipucu sunularak doğru tepki öğretmen tarafından verilir ve yeni denemeye geçilir. Bir oturum 5 deneme Her organ için 3 oturum planlanabilir.
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Veri toplama formu, pekiştireçler, kurşun kalem, silgi, 10x10 cm'lik iç organların resimlerinin olduğu resimli kartlar (kalp, karaciğer, akciğer, dalak, mide, böbrek, ince-kalın bağırsak, pankreas, safra kesesi, apandisit).
Ortam Düzenlemeleri	Başlama düzeyi, öğretimi değerlendirme, izleme ve genelleme oturumları okulda, öğrencinin eğitim gördüğü sınıfta gerçekleştirilecektir. Öğretmen ve öğrenci masa başında karşılıklı duracaktır. Genelleme için farklı araç-gereçler ve farklı kişiler kullanılır.
BÖLÜM-3	
Dikkati Çekme	"Birazdan seninle vücudumuzda bulunan iç organların isimlerini öğreneceğiz." gibi dikkat çekici uyarılar verilir.
Güdüleme	"İç organlarımızın isimlerini öğrendiğinde sana gösterilen iç organın hangisi olduğunu bileceksin." "İç organlarımızın isimlerini öğrendiğinde, vücudunda bir yerin ağrıdığına doktora nerenin ağrıdığını doğru bir şekilde söyleyebileceksin." şeklinde açıklamalar yapılır.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyarı Sunumu)	"Hazırsan başlayalım." denerek çalışmaya teşvik edilir. İç organın resmi gösterilerek, "Bu ne? Söyle!" ya da "Bu organın ismini söyle!" şeklinde beceri yönergesi sunulur.
Uygulama	Öğretime kontrol edici ipucu ile (model ipucu) başlanır. Öğretmen, öğrenciye ismini soracağı iç organın fotoğrafını göstererek "Bu ne? Söyle!" şeklinde yönerge verir. Ardından öğretmen model ipucu sunarak "Kalp." diye cevap verir. "Şimdi sen söyle!" diyerek hedef uyarıyı tekrar eder ve öğrenci tepkisini 4 saniye bekler. Öğrenci 4 saniye içinde doğru tepki verdiğinde "Harikasın, bu kalp, evet." şeklinde davranışla ilişkilendirilmiş sözel pekiştireç sunar. Yanlış tepki verirse model ipucunu tekrar sunar ve yeni denemeye geçer. Bir iç organ için 5 deneme bu şekilde tamamlanır. Üç oturum tamamlandıktan sonra "kalp" için yoklama oturumu düzenlenir ve eğer öğrenci "kalp"i söylemeyi öğrendiyse yeni bir iç organ öğretimine geçilir. Bu süreç yukarı verilen tüm iç organlar için benzer şekilde uygulanır. Karar verilen deneme sayısı tamamlandığında öğretim oturumu sonlandırılır ve öğrencinin çalışmaya katılımı pekiştirilir.
Açıklamalar	Dikkati çekme ve güdülenme sürecinde öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak farklı açıklamalar yapılabilir. Öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak deneme sayısı ya da öğrenciye tepkide bulunması için verilen ipucu türü değiştirilebilir. Öğrencinin düzeyine göre öğretilecek iç organ sayısı artabilir, azalabilir. Bir öğretim oturumundaki deneme sayısına öğrencinin düzeyine, öğretime ayrılan zamana göre öğretmen karar verir. Burada sözel pekiştireçler örneklenmiştir. Pekiştireçler öğrenciye uygun şekilde seçilir ve kullanılır.
BÖLÜM-4	
Ölçme ve Değerlendirme	
Öğretmen öğretime başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar. Öğretmen öğretim sürecinde öğretimi değerlendirmeye devam ederek öğrencisinin performansına ilişkin veri toplar. Ayrıık denemelerle öğretimde yoklama oturumları planlanmalıdır. Bu süreçte öğretmen, öğrencinin karşısında oturur. Öğretmen uygulama sürecindeki gibi öğrencisinin dikkatini hedef davranışa çeker ve iç organın resmini göstererek "Bu ne? Söyle!" diyerek hedef uyarıyı sunar. Öğretmen, öğrencinin tepkide bulunması için 4 saniye bekler. Öğrencinin tepkide bulunması durumunda veri toplama formuna (+) işareti koyar. Öğrencinin yanlış tepkide bulunması ya da tepkide bulunmaması durumunda veri toplama formuna (-) işareti koyar ve tepkiyi görmezden gelerek denemeyi tekrarlar. Tüm iç organlar için bu değerlendirme yapılır. Değerlendirme sona erdiğinde öğrencinin katılımını pekiştirir. Öğretmen elde ettiği verileri, hazırladığı veri kayıt formuna işleyerek grafiğe dönüştürür. Öğretmen, öğrencinin 5 denemenin 5'inde organın ismini bağımsız olarak doğru söylemesinden 2 ve 4 hafta sonra değerlendirme yaparak izleme verisi toplar. Öğretmen öğretim öncesi ve sonrasında diğer bir öğretmen ile öğrencisini farklı araç ve farklı ortamlarda değerlendirme yaparak genelleme verisi toplar.	

DERS PLANI ÖRNEĞİ-III

BÖLÜM-1	
Dersin Adı : Günlük Yaşam Becerileri Kademe : II Öğrenme Alanı : Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma Oturum Sayısı : 6	
BÖLÜM-2	
Hedef	2.3.1. Kişisel bilgilerini edinir.
Hedef Davranışlar	1.4. Evinin açık adresini söyler. Davranışın tanımı: Öğrenci gerekli durumlarda evinin bulunduğu şehri, mahalleyi, caddeyi, bina ismini, bina numarası ve daire numarasını sıralayarak ev adresini söyler. Davranışın ön koşulları: İfade edici ve alıcı dil becerileri.
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Model Olma (Model ipucu-canlı model) Not: Açık adres toplu öğretilbileceği gibi her bir bilgi tek tek verilebilir. Bu planda şehir için 5 deneme, mahalle ismi için 5 deneme, cadde ismi için 5 deneme, bina ismi için 5 deneme ve daire numarası için 5 deneme olmak üzere 6 oturum, 30 deneme yer almaktadır.
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Veri toplama formu, pekiştireçler, çalışma kâğıdı, kurşun kalem, silgi, masa ve sandalye.
Ortam Düzenlemeleri	Başlama düzeyi, öğretimi değerlendirme, izleme ve genelleme oturumları, okulda, öğrencinin eğitim gördüğü sınıfta gerçekleştirilecektir. Öğretmen ve öğrenci masa başında yan yana oturacaktır. Genelleme için farklı araç-gereçler ve farklı kişiler kullanılır.
BÖLÜM-3	
Dikkati Çekme	"Bugün seninle ev adresini öğreneceğiz." gibi dikkat çekici uyarılar verilir.
Güdüleme	"Dersimiz bittiğinde sen de gerekli durumlarda evinin adresini söyleyebileceksin." "Mesela kaybolduğunda polislere ya da güvenlik görevlilerine ev adresini söylersen seni evine götürebilirler." denilir.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyarı Sunumu)	"Hazırsan başlayalım." denerek öğretime başlanır. Model olma ile öğretim, öğretmenin davranışa model olması ile başlar.
Uygulama	Öğrencide merak uyandırdıktan sonra izlenecek süreç; model olma aşaması, model olunan davranış öğrencinin sergilemesi için fırsat yaratılması ve son aşamada davranışın değerlendirilmesi şeklinde sıralanmaktadır. Bu yöntemde canlı model öğretmendir. Model olma aşamasında öğretmen öğrencinin evinin adres bilgilerini sırayla basit birer cümle halinde söyleyerek öğrenciyi model olur. Bu süreç öğrencinin özelliğine göre tek tek, cümle cümle öğretilbileceği gibi, tüm bilgiler bir arada da öğretilir. Aşağıda cümle cümle öğretimi için öğretmenin model olduğu örnek oturum verilmiştir: Öğretmen, "Evim Tepebaşı mahallesindedir." model ipucunu ve "Şimdi sen söyle bakalım, evinin hangi mahalledeymiş?" yönergesini verir ve öğrencinin tepkide bulunmasını bekler. Öğrenci doğru tepkide bulunursa "Aferin mahallenizi çok güzel söyledin." diyerek pekiştirir. Öğrenci yanlış tepki verir ya da tepkide bulunmazsa "Eviniz Tepebaşı mahallesinde." diyerek hata düzeltmesi sunar ve diğer denemeye geçer. Mahalle ismi için 5 deneme tamamlandıktan sonra cadde ismi, bina ismi, bina numarası ve daire numarası öğretimi benzer şekilde beşer deneme ile tamamlanır. Oturumlar sona erdiğinde öğrencinin davranışını edinmediğini belirlemek üzere yoklama oturumu düzenlenir. Yoklama oturumlarında öğrenciyi "Eviniz hangi mahallede?" yönergesi verip her bir davranışı ayrı ayrı kaydedebileceği gibi, "Ev adresini söyle!" diyerek tüm bilgileri de isteyebilir. Öğrencinin tepkileri veri kayıt formuna işlenir. Bu süreçte öğretmen hiçbir şekilde müdahale etmez, ipucu sunmaz. Sadece verilen öğrenci tepkilerini kaydeder.
Açıklamalar	Dikkati çekme ve güdülenme sürecinde öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak farklı açıklamalar yapılabilir. Öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak deneme sayısı ya da öğrenciyi tepkide bulunması için verilen ipucu türü değiştirilebilir. Bir öğretim oturumundaki deneme sayısına öğrencinin düzeyine, öğretime ayrılan zamana göre öğretmen karar verir. Burada sözel pekiştireçler örneklenmiştir. Pekiştireçler öğrenciyi uygun şekilde seçilir ve kullanılır.
BÖLÜM-4	
Ölçme ve Değerlendirme Öğretmen öğretime başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar. Öğretmen öğretim sürecinde öğretimi değerlendirmeye devam ederek öğrencisinin performansına ilişkin veri toplar. Model olma ile öğretim yönteminde değerlendirme, düzenlenen yoklama oturumları ile yapılır. Bu süreçte öğretmen, öğrencinin yakınında olacak şekilde arkasına oturur. Öğretmen uygulama sürecindeki gibi öğrencinin dikkatini hedef davranışa çeker ve "Ev adresini söyle!" diyerek hedef uyarısını sunar. Öğretmen öğrencinin tepkide bulunması için 4 saniye bekler. Öğrencinin tepkide bulunması durumunda veri toplama formuna (+) işareti koyar. Öğrencinin yanlış tepkide bulunması ya da tepkide bulunmaması durumunda veri toplama formuna (-) işareti koyar. Değerlendirme sona erdiğinde öğrencinin katılımını pekiştirir. Öğretmen elde ettiği verileri, hazırladığı veri kayıt formuna işleyerek grafiğe dönüştürür. Öğretmen, değerlendirme ölçütü olarak deneme sayısını alabileceği gibi adres bilgilerinde yer alan durum sayısını da ölçüt olarak alabilir. Diğer bir deyişle, 6 yoklama oturumunda üçer deneme yapılıyorsa 18 denemenin 17'inde doğru tepki almak, hedef davranışın edinimini gösterebilir. Ya da şehir, mahalle, cadde, bina ismi, bina numarası ve daire numarası olmak üzere 6 durumun 6'sı şeklinde bir ölçüt alabilir. Bu seçim öğrenci özelliklerine göre yapılmalıdır. Öğretmen öğretim öncesi ve sonrasında diğer bir öğretmenden öğrencisini yukarıda söz edilen basamakları kullanarak değerlendirmesini isteyerek genelleme verisi toplar.	

DERS PLANI ÖRNEĞİ-IV

BÖLÜM-1	
Dersin Adı : Günlük Yaşam Becerileri Kademe : II Öğrenme Alanı : Ev İçi Beceriler Oturum Sayısı : 8	
BÖLÜM-2	
Hedef	2.4.2. Ev temizliği ve düzenini sağlar.
Hedef Davranışlar	2.4. Banyo temizliği ve düzenini sağlar. Davranışın tanımı: Öğrenci "Banyoyu temizle!" yönergesi verildiğinde beceri basamaklarını izleyerek banyoyu temizler. Davranışın ön koşulları: Büyük-küçük kas becerileri, alıcı dil becerileri, temizlik ürünlerini tanıma ve kullanma.
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	İpucunun giderek azaltılmasıyla öğretim yöntemi İpucu hiyerarşisi; 1. Tam fiziksel ipucu (TFI) 2. Kısmi fiziksel ipucu (KFI) 3. Gölge olma İpucu geçiş ölçütü: %60 performans sergilenene kadar TFI, %80 performans sergilenene kadar KFI, %90 ve üzeri performans sergileninceye kadar gölge olma Becerinin tüm basamakları bir arada öğretilir. Bu nedenle, her oturum 1 denemeden oluşur. Not: <i>Beceri analizi, öğrencinin düzeyine ve bireysel özelliklerine göre çeşitlilik gösterebilir. Öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda detaylı ve çok basamaklı bir beceri analizi kullanabileceğiniz gibi daha temel basamakların öğretildiği basit bir beceri analizi de kullanabilirsiniz. Benzer şekilde ipucu geçiş ölçütü de öğrencinize ve beceriye göre farklılık gösterebilir. Oturum sayısı yerine doğru tepki yüzdesi de bir ölçüt olarak alınabilir.</i>
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Okulun uygun bölümünde simülasyon ortamı yaratılır. Lavabonun yer aldığı, yerlerin ıslanabildiği bir ortam yeterli olacaktır. Bunun dışında veri toplama formu, pekiştireçler, çalışma kâğıdı, kurşun kalem, silgi, temizlik süngeri, vileda seti, temizlik ürünleri (lavabo için sprey şeklinde kireç-pas çözücü, yer için kokulu yüzey temizleyici).
Ortam Düzenlemeleri	Başlama düzeyi, öğretimi değerlendirme, izleme ve genelleme oturumları, okulda uygun bir ortamda gerçekleştirilecektir. Genelleme için farklı araç-gereçler ve farklı kişiler kullanılır. Not: <i>Okulunuzda bu beceriyi çalışmak için uygun ortamınız yok ise lütfen detaylı bilgilendirme ve ders planını aileyle paylaşarak bu becerinin evde çalışılması için gerekli düzenlemeleri yapınız.</i>
BÖLÜM-3	
Dikkati Çekme	"Birazdan seninle banyoyu temizlemeyi öğreneceğiz." gibi dikkat çekici uyarılar verilir.
Güdüleme	"Dersimiz bittiğinde sen de artık kendi evinizde banyoyu tek başına temizleyebilecek ya da temizlik sırasında annene yardım edebileceksin." Temiz ve kirli banyo görüntüleri içeren görseller gösterilerek "Bak, bu, kirli bir banyo. Ne kadar pis! Bu ise tertemiz bir banyo; senin banyon da artık böyle olacak." denir.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyarı Sunumu)	"Hazırsan başlayalım." denerek ortama girilir. Ortam ve araçlar önceden hazırlanmalıdır.
Uygulama	Öğretmen öğrencinin başat eline fiziksel ipucu uygulayacağı için öğrencinin başat eline yakın şekilde arkasında durur. Öğretmen, "Banyoyu temizle!" beceri yönergesini verir ve ilk basamak olan spreyi lavaboya sıkma basamağı için tam fiziksel ipucunu sunar, öğrencinin elinden tutarak spreyi tüm lavaboya sıkmasını sağlar. Tüm beceri basamakları için bu süreci karar verdiği ölçüt kadar uygular. Öğrenci %60 performans sergilediğinde öğretmen kısmi fiziksel ipucuna geçer. Öğretmen öğrencinin bileğinden tutarak tüm beceri basamaklarını yapmasını sağlar. Öğrenci bu aşamada yanlış tepkide bulunacak bir hareket yaparsa öğretmen kontrol edici ipucuna (TFI) geri dönerek hata düzeltilmesi sunar. Öğrenci kısmi fiziksel ipucu ile %80 performans sergilediğinde öğretmen gölge ipucuna geçer. Öğrencinin doğru tepkileri "Harikasın, lavaboyu çok güzel temizledin." diyerek davranışla ilişkili şekilde pekiştirilir. Öğrenci bağımsız olarak beceriyi gerçekleştirdiğinde öğretim oturumu sonlandırılır ve öğrencinin çalışmaya katılımı pekiştirilir.
Açıklamalar	Dikkati çekme ve güdülenme sürecinde öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak farklı açıklamalar yapılabilir. Öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak deneme sayısı ya da öğrenciye tepkide bulunması için verilen ipucu türü değiştirilebilir. Bir öğretim oturumundaki deneme sayısına öğrencinin düzeyine, öğretme ayrılan zamana göre öğretmen karar verir. Burada sözel pekiştireçler örneklenmiştir. Pekiştireçler öğrenciye uygun şekilde seçilir ve kullanılır.
BÖLÜM-4	
Ölçme ve Değerlendirme Öğretmen öğretime başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar. Değerlendirme çok fırsat tekniğiyle gerçekleştirilir. Bu süreçte öğretmen, öğrencinin yakınında olacak şekilde arkasında durur. Öğretmen uygulama sürecindeki gibi öğrencinin dikkatini hedef davranışa çeker ve "Banyoyu temizle!" diyerek hedef uyarısını sunar. Öğretmen, öğrencinin tepkide bulunması için 4 saniye bekler. Öğrencinin tepkide bulunması durumunda veri toplama formuna (+) işareti koyar. Öğrencinin yanlış tepkide bulunması ya da tepkide bulunmaması durumunda veri toplama formuna (-) işareti koyar ve bu beceri basamağını öğrenci fark etmeden öğretmen yapar. Öğretmen bir değerlendirme oturumunda süreci beş defa tekrarlar. Değerlendirme sona erdiğinde öğrencinin katılımını pekiştirir. Öğretmen elde ettiği verileri, hazırladığı veri kayıt formuna işleyerek grafiğe dönüştürür. Öğretmen, öğrencinin beceriyi %95 doğrulukta bağımsız olarak gerçekleştirmesinden 3 ve 6 hafta sonra değerlendirme yaparak izleme verisi toplar. Öğretmen öğretim öncesi ve sonrasında diğer bir öğretmenden öğrencisini yukarıda söz edilen basamakları kullanarak değerlendirmesini isteyerek genelleme verisi toplar.	

DERS PLANI ÖRNEĞİ-V

BÖLÜM-1	
Dersin Adı : Günlük Yaşam Becerileri Kademe : II Öğrenme Alanı : Tüketici Becerileri Oturum Sayısı : 3	
BÖLÜM-2	
Hedef	2.5.2. Alışveriş yapar.
Hedef Davranışlar	2.2. Basit alışveriş listesine göre alışveriş yapar. Davranışın tanımı: Öğrenci verilen basit alışveriş listesine göre alışveriş yapar. Davranışın ön koşulları: Parayı tanıır, market, bakkal vb. yerleri tanıır, bütçe yapar.
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Video Modelle Öğretim Yöntemi
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Masa, akıllı tahta, bilgisayar, video, okul ortamında oluşturulacak market için gerekli tezgâh, ekme vb. Veri kayıt formları.
Ortam Düzenlemeleri	Öğretim oturumları sınıfta, masada gerçekleştirilecektir. Öğrenciyle yan yana oturulacaktır. Sınıfta akıllı tahta varsa video akıllı tahtadan izlenebilir. Öğrencinin okulda beceriyi gerçekleştirmesi için ortam düzenlenecektir (reyonların bulunduğu market ortamı, kasiyer olacak kişi, ekme vb.). Değerlendirme ve izleme oturumları okulda gerçekleştirilecektir. Genelme oturumları gerçek ortamda planlanacak ve değerlendirilecektir.
BÖLÜM-3	
Dikkati Çekme	Öğrenciye ekme almak ile ilgili kısa bir hikâye anlatılabilir veya öğrenci beceriyi tamamladığında ekme ten bir parça yemesine izin verileceği söylenebilir.
Güdüleme	"Seninle birlikte videoyu izledikten sonra ekme almayı öğreneceğiz ve annen sana 'Ekme al!' dediğinde ekme alabileceksin. Çok güzel değil mi?"
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyaran Sunumu)	Öğretmen, öğrenciye "videoyu izlemek için hazır olduğumu görüyorum. Şimdi dikkatlice videoyu izle" diyerek ortamı gözden geçirir ve derse başlar. Video izlendikten sonra becerinin gerçekleştirileceği ortama gidildiğinde ise öğrenciye "Ekme al!" beceri yönergesi verilerek becerinin gerçekleştirilmesi istenecektir.
Uygulama	Öğretmen, öğrencinin yanına oturacak ve "Şimdi seninle bir video izleyeceğiz." diyecektir. "Bu videoda seninle ekme almayı öğreneceğiz. Videoyu izlemek için hazır olduğumu görüyorum, haydi başlayalım." diyecektir. Öğretmen, öğrencinin düzeyine göre önceden hazırlanmış ve karar verilmiş; akran model-yetişkin model-kişinin kendisinin model olduğu videolardan birini seçerek izletecektir. Öğrenci hazır olduğunda öğretmen videoyu açacak ve öğrencinin izlemesini sağlayacaktır. Video bittikten sonra öğretmen öğrenciyi çok dikkatli izlediği için pekiştirecektir. "Aferin, görüntüyü çok dikkatli izledin, harikasin." Öğretmen ve öğrenci becerinin gerçekleştirildiği alana geldiğinde öğretmen öğrenciye "Görüntüde izlediğin gibi ekme alacaksın." der. "Hazır olduğumu görüyorum, haydi başlayalım." der. Öğretmen, öğrenciye beceriyi gerçekleştirmesi için beceri yönergesi sunar. "Şimdi, izlediğin gibi ekme al." Öğrenci beceriyi tamamladığında öğretmen "Beceriyi harika tamamladın." der.
Açıklamalar	Dikkati çekme ve güdülenme sürecinde öğrencilerin özellikleri ve hedeflenen beceriler değiştiğinde farklı açıklamalar yapılabilir. Öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak deneme sayısı ya da öğrenciye tepkide bulunması için verilen beceri yönergesi değiştirilebilir. Öğretim oturumları okulda gerçekleştirilecektir. Genelme oturumlarının gerçek ortamda planlanması işlevsel açıdan uygun olacaktır.
BÖLÜM-4	
Ölçme ve Değerlendirme	
Öğretmen öğretime başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar.	
Öğretmen öğretim sürecinde öğretimi değerlendirmeye devam ederek öğrencisinin performansına ilişkin veri toplayacaktır.	
Değerlendirme aşamasında öğretmen öğrenciye videoyu izlettikten sonra beceri yönergesi sunacaktır. Öğrenci, "Ekme al!" öğrenci beceri basamaklarını tamamladığında öğretmen, veri kayıt formuna (+) işaretlemesi yapacaktır. Öğrenci beceriyi gerçekleştiremediğinde veri kayıt formuna (-) işaretlemesi yapacaktır.	
Öğretmen öğretim öncesi ve sonrasında diğer bir öğretmenden öğrencisini yukarıda söz edilen basamakları kullanarak değerlendirmesini isteyerek genelme verisi toplar.	

DERS PLANI ÖRNEĞİ-VI

BÖLÜM-1	
Dersin Adı : Günlük Yaşam Becerileri	Kademe : II
Öğrenme Alanı : Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman	Oturum Sayısı : 3
BÖLÜM-2	
Hedef	2.6.1. Seyahat eder.
Hedef Davranışlar	1.2. Aile üyeleriyle birlikte toplu taşıma kullanır. Davranışın tanımı : Öğrenci aile üyeleriyle birlikte toplu taşıma kullanır. Davranışın ön koşulları : Toplu taşıma taşıtlarını tanıyarak verilen yönergelere uyar.
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	* Beceri analizi oluşturulurken "İleriye zincirleme yaklaşımı" kullanılacaktır. * Öğretimde "ipucunun giderek azaltılması yöntemi" kullanılacaktır. * Değerlendirmede "çok fırsat tekniği" kullanılacaktır. * Öğretimde kullanılacak ipuçları sırasıyla tam fiziksel ipucu, kısmi fiziksel ipucu, gölge değildir.
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Sınıf ortamında gerçeğe benzer ortam oluşturmak için trafik levhaları, durak, otobüs, yollar, yoklama oturumlarında kullanılacak veri kayıt formları, kalem.
Ortam Düzenlemeleri	* Başlama düzeyi verileri, oluşturulan gerçeğe benzer ortamda alınacaktır. * Öğretim oturumları oluşturulan ortamda gerçekleştirilecektir. Yoklama oturumları öğretim oturumlarıyla aynı yerde yapılacaktır. * İzleme oturumları aynen yoklama oturumları gibi yapılacak ve öğretim ortamında kullanılan ortam kullanılacaktır. * Genelleme oturumları gerçek ortamda planlanacak ve değerlendirilecektir.
BÖLÜM-3	
Dikkati Çekme	"En çok nereye gitmeyi seviyorsun? ..., parka mı? Bak, şimdi seninle otobüse binip parka gidebiliriz ama otobüse yanında birisi olmadan binmeyeceksin. Anlaştık mı? Hazır mısın yolculuk yapmaya? Haydi bakalım."
Güdüleme	"Eğer sana söylediklerimi doğru bir şekilde yaparsan parkta oynayabileceksin, bu çok güzel!"
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyarı Sunumu)	"Otobüse binmek için hazır olduğumu görüyorum." diyerek öğretmen, öğrenciyi çalışmak için istekli hale getirir ve gözden geçirir. Öğretmen öğrencinin dikkatinin kendisinde olduğu anda hedef uyarısını sunar "Otobüse bin!" beceri yönergesi sunulur.
Uygulama	Öğretmen, daha önceden beceri basamaklarını oluşturduğu beceriyi öğrenciyle çalışacağını söyler. "Şimdi seninle otobüse binme becerisi çalışacağız. Hazır olduğumu görüyorum, haydi başlayalım." der. Öğretmen öğrenciyi "Otobüse bin!" hedef uyarısını sunarken tam fiziksel ipucu ile öğrenciyi kolundan tutarak otobüse bindirir. Öğrencinin doğru tepkisini "Otobüse güzel bindin, aferin." diyerek pekiştirir. Öğrenci becerinin bu basamağın hedeflenen ölçütte sergilemeye başladığında öğretmen kısmi fiziksel ipucuna geçecektir. Öğrenci hedef davranışı, kısmi fiziksel ipucu ile yapar hale geldiğinde öğretmen gölge olma ipucuna geçecektir. Böylece öğrencinin beceriyi bağımsız olarak yapması sağlanacaktır.
Açıklamalar	Öğrenci ile okul ortamında gerçeğe yakın araç-gereçler kullanılarak ortam düzenlemesi yapılacaktır (durak, otobüs vb.). Öğrenci buradaki öğretim hedefine ulaştığında gerçek ortamda öğretim planlanarak genelleme aşaması tamamlanacaktır.
BÖLÜM-4	
Ölçme ve Değerlendirme	Öğretmen öğretime başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar. Yoklama oturumları çok fırsat tekniği ile değerlendirilecektir. Öğretmen, öğrenciyi hedef uyarı sunar: "Otobüse bin!" Öğrenciden beceri basamaklarını sırayla yapması beklenir. Öğrencinin doğru gerçekleştirdiği basamaklar veri kayıt formuna (+) olarak işaretlenir. Öğrencinin yanlış yaptığı veya tepkisiz kaldığı basamaklar veri kayıt formuna (-) olarak işaretlenir ve öğretmen tarafından o basamak tamamlanır. Öğrenci beceri basamaklarını gerçekleştirirken öğrenciyi ipucu sunulmaz. Yoklama oturumu ölçütü sağlandıktan sonra izleme oturumlarına geçilecektir. İzleme oturumları yoklama oturumları gibi yapılacaktır. Genelleme oturumları gerçek ortamda planlanacak ve değerlendirilecektir.

DERS PLANI ÖRNEĞİ-VII

BÖLÜM-1			
Dersin Adı : Günlük Yaşam Becerileri	Kademe : II	Öğrenme Alanı : Millî Değerler	Oturum Sayısı : 2
BÖLÜM-2			
Hedef	2.7.1. Atatürk'e ilişkin bilgileri söyler.		
Hedef Davranışlar	1.2. Atatürk'ün doğum yerini söyler. Davranışın tanımı: Öğrenci Atatürk'ün doğum yerini söyler. Davranışın ön koşulları: Alıcı ve ifade edici dil.		
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Sabit Bekleme Süreli Öğretim (Sözel ipucu)		
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Masa, sandalye, veri toplama formu, pekiştireçler, Atatürk ve Atatürk'ün doğduğu evin fotoğrafları.		
Ortam Düzenlemeleri	Başlama düzeyi, öğretimi değerlendirme, izleme ve genelleme oturumları, okulda öğrencinin eğitim gördüğü sınıfta gerçekleştirilecektir. Öğretmen ve öğrenci masa başında karşı karşıya oturacaktır. Genelleme için farklı resimler ve farklı kişiler kullanılır.		
BÖLÜM-3			
Dikkati Çekme	"Öğrenciye şimdi seninle Atatürk'ün nerede doğduğunu çalışacağız. Elimde Atatürk'ün doğduğu yerle ilgili resimler var. Bana baktığın ve dinlediğin için teşekkürler." gibi dikkat çekici uyarılar verilir.		
Güdüleme	"Bugün dersimizi işledikten sonra Atatürk'ün nerede doğduğunu öğrenmiş olacaksınız."		
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyarı Sunumu)	"Hazırsan başlayalım." denerek resimli kartlar masanın üzerine konular ve "Şimdi başlıyoruz." denir.		
Uygulama	(Öğretmen başlangıçta 0 saniye süreli denemeleri 2 deneme şeklinde gerçekleştirir.) Öğretmen, öğrenciye hedef uyarı sunar: "Atatürk nerede doğdu?" Öğretmen hedef uyarının hemen ardından kontrol edici ipucunu "Atatürk, Selanik'te doğdu." öğrenciye sunar. Öğretmen öğrencinin tepkisini bekler. Öğrenci doğru tepkide bulunursa öğrenciye "Aferin, doğru söyledin." der. Öğrenci yanlış tepkide bulunduğu ya da tepkisiz kaldığında öğretmen tekrar Atatürk'ün doğduğu yeri söyler ya da hiçbir şey söylemeden diğer denemeye geçer. Öğretmen sabit bekleme süreli öğretime geçtiğinde öğrenciye hedef uyarı sunar: "Atatürk nerede doğdu?" Öğretmen öğrencinin yanıt aralığı süresince bekler (4 sn). Öğrenci yanıt aralığı içinde doğru cevap verirse öğretmen öğrenciye "Harika söyledin aferin." der ve diğer denemeye geçer. Öğrenci yanlış cevap verdiğinde ya da cevap vermediğinde öğretmen doğru cevabı öğrenciye tekrar söyler ve diğer denemeye geçer. (Öğretmen sabit bekleme deneme süreli denemeleri 3 deneme şeklinde gerçekleştirir ve oturumu tamamlar.)		
Açıklamalar	Dikkati çekme ve güdülenme sürecinde öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak farklı açıklamalar yapılabilir. Öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak deneme sayısı ya da öğrenciye tepkide bulunması için verilen ipucu türü değiştirilebilir. Bir öğretim oturumundaki deneme sayısına öğrencinin düzeyine, öğretime ayrılan zamana göre öğretmen karar verir. Burada sözel pekiştireçler ile oturum planlanmıştır. Öğrencinin Atatürk'ün nerede doğduğuna dair resim göstermesi hedeflendiğinde ipuçlarına ve uygulama sürecine model ipucu vb. ipuçları dâhil edilebilir.		
BÖLÜM-4			
Ölçme ve Değerlendirme	Öğretmen öğretime başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar. Öğretmen öğretim sürecinde öğretimi değerlendirmeye devam ederek öğrencisinin performansına ilişkin veri toplar. Öğretmen, değerlendirme oturumlarında öğrenciye ipucu sunmadan verilerini toplar. Öğretmen, öğrenciye hedef uyarı sunar: "Atatürk nerede doğdu?" Öğretmen, öğrenciden yanıt aralığı süresince cevap vermesini bekler (4 sn). Öğrenci "Atatürk Selanik'te doğdu." cevabını verirse öğretmen, veri kayıt formuna (+) işaretlemesi yapar. Öğrenci yanıt aralığı süresince (4 sn) doğru cevabı vermezse ya da tepkisiz kalırsa öğretmen, veri kayıt formuna (-) işaretlemesi yapar ve diğer denemeye geçer. 5 deneme tamamlandığında öğretmen, değerlendirme oturumunu tamamlar. Değerlendirme sona erdiğinde öğrencinin katılımını pekiştirir. Öğretmen elde ettiği verileri, hazırladığı veri kayıt formuna işleyerek grafiğe dönüştürür. Öğrenci beş denemeden dördünde bağımsız olarak "Atatürk Selanik'te doğdu." cevabını vererek 3 değerlendirme oturumunda kararlı veriyeye ulaştığında hedeflenen diğer amaca geçilir. Diğer amaca geçildiğinde izleme ve genelleme çalışmalarına başlanır.		

DERS PLANI ÖRNEĞİ-VIII

BÖLÜM-1	
Dersin Adı : Günlük Yaşam Becerileri Kademe : II Öğrenme Alanı : Belirli Gün ve Haftalar Oturum Sayısı : 2	
BÖLÜM-2	
Hedef	2.8.1. Belirli gün ve haftaları tanıır.
Hedef Davranışlar	1.7. Millî bayramlarda neler yapıldığını söyler. Davranışın tanımı: Öğrenci millî bayramlarda neler yapıldığını söyler. Davranışın ön koşulları: Millî bayramların isimlerini söyler.
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Sabit Bekleme Süreli Öğretim (Sözel İpucu ve Görsel İpucu)
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Öğretim oturumunda bayram kutlamalarını betimleyen olay kartları, veri kayıt formları, kalem.
Ortam Düzenlemeleri	Başlama düzeyi verileri, öğretim oturumları, öğrencinin bulunduğu sınıfta yapılacak. İzleme oturumları yoklama oturumları gibi aynen uygulanacak ve sınıf ortamında yapılacaktır. Genelme oturumları farklı kişilerin farklı ortamlarda öğrenciye soru sorması şeklinde planlanacak ve değerlendirilmesi alınacaktır.
BÖLÜM-3	
Dikkati Çekme	"Bugün sizinle millî bayramlarda neler yapılacağını öğreneceğiz. Millî bayramlarda İstiklâl Marşı okunur ve saygı duruşu yapılır. Ben de sizlere şimdi bilgisayardan İstiklâl Marşı açacağım ve hepimiz saygı duruşunda olacağız. Herkes ayağa kalksın bakalım."
Güdüleme	Öğretmen, "Bu dersi hep birlikte güzel bir şekilde yaparsak artık bayramlarda neler yapacağınızı, nasıl duracağınızı öğrenmiş olacaksınız." diyerek güdülmeyi gerçekleştirmiş olur.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyarı Sunumu)	"Hazır olduğunuzu görüyorum çocuklar, beni çok güzel dinlediniz." dedikten sonra öğretmen öğrencilere "Millî bayramlarda ne yapılır?" der ve yapacağı etkinliklere başlar.
Uygulama	Öğretmen, öğrenciye hedef uyarı sunar: "Millî bayramlarda ne yapılır?" Öğretmen hedef uyarının hemen ardından kontrol edici ipucunu öğrenciye sunar. "İstiklâl Marşı okunur, saygı duruşu yapılır." Öğretmen, öğrencinin tepkisini bekler. Öğrenci doğru tepkide bulunursa öğrenciye "Aferin, doğru söyledin." der. Öğrenci yanlış tepkide bulunduğu ya da tepkisiz kaldığında öğretmen tekrar millî bayramlarda "İstiklâl marşı okunur, saygı duruşu yapılır." der ya da hiçbir şey söylemeden diğer denemeye geçer. (Öğretmen başlangıçta 0 saniye süreli denemeleri 2 deneme şeklinde gerçekleştirir.) Öğretmen sabit bekleme süreli öğretime geçtiğinde öğrenciye hedef uyarı sunar: "Millî bayramlarda ne yapılır?" Öğretmen, öğrencinin yanıt aralığı süresince bekler (4 sn). Öğrenci yanıt aralığı içinde doğru cevap verirse öğretmen öğrenciye "Harika söyledin, aferin." der ve diğer denemeye geçer. Öğrenci yanlış cevap verdiğinde ya da cevap vermediğinde öğretmen doğru cevabı öğrenciye tekrar söyler ve diğer denemeye geçer. (Öğretmen sabit bekleme deneme süreli denemeleri 3 deneme şeklinde gerçekleştirir ve oturumu tamamlar.)
Açıklamalar	Öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak deneme sayısı ya da öğrenciye tepkide bulunması için verilen ipucu türü değiştirilebilir. Öğrencilere görseller gösterilerek söylemeleri için ipucu sunulabilir öğrenci görseli gördüğünde "İstiklâl marşı okunur, saygı duruşu yapılır." diyebilir. Burada sözel pekiştiriciler örneklenmiştir. Pekiştiriciler öğrenciye uygun şekilde görsel olarak kullanılabilir.
BÖLÜM-4	
Ölçme ve Değerlendirme	
Öğretmen öğretime başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar.	
Öğretmen öğretim sürecinde öğretimi değerlendirmeye devam ederek öğrencisinin performansına ilişkin veri toplar.	
Öğretmen, değerlendirme oturumlarında öğrenciye ipucu sunmadan verilerini toplar. Öğretmen, öğrenciye hedef uyarı sunar: "Millî bayramlarda ne yapılır. Öğretmen, öğrenciden yanıt aralığı süresince cevap vermesini bekler (4sn). Öğrenci "İstiklâl marşı okunur, saygı duruşu yapılır?" cevabını verirse öğretmen, veri kayıt formuna (+) işaretlemesi yapar. Öğrenci yanıt aralığı süresince (4 sn) doğru cevabı vermezse ya da tepkisiz kalırsa öğretmen, veri kayıt formuna (-) işaretlemesi yapar ve diğer denemeye geçer. 5 deneme tamamlandığında öğretmen, değerlendirme oturumunu tamamlar.	
Değerlendirme sona erdiğinde öğrencinin katılımını pekiştirir. Öğretmen elde ettiği verileri, hazırladığı veri kayıt formuna işleyerek grafiğe dönüştürür.	
Öğrenci beş denemeden dördünde bağımsız olarak "İstiklâl marşı okunur, saygı duruşu yapılır." cevabını vererek 3 değerlendirme oturumunda kararlı veriye ulaştığında hedeflenen diğer amaca geçilir. Diğer amaca geçildiğinde izleme ve genelme çalışmalarına başlanır.	

EK 1

GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ DERSİ KONTROL LİSTESİ

Yönerge

Kontrol listesi kullanırken öğrencinin yerine getirdiği beceriler için **"Evet"** sütununa, yerine getiremediği beceriler için **"Hayır"** sütununa işareti (✓) konur. Eğer açıklama yapılması gerekiyorsa **"Açıklama"** sütununa not edilir. Öğrencinin yerine getiremediği becerilerden öncelikle öğretilmesi önerilenler için **"Açıklama"** sütununa (★) işareti konur. Form kullanılırken doğrudan gözlemlenemeyen davranışlara ilişkin anne-baba / birincil bakıcı, daha önceki öğretmeni ya da okulda çalışan personelden bilgi alınabilir.

Öğrenme Alanı: ÖZ BAKIM BECERİLERİ			
KİŞİSEL BAKIM VE TEMİZLİK BECERİLERİ			
Davranışlar	Evēt	Hayır	Açıklamalar
Bağlama uygun olarak ne zaman elini yıkaması gerektiğini söyler.			
1	Yemeklerden önce ellerini yıkaması gerektiğini söyler.		
2	Yemeklerden sonra ellerini yıkaması gerektiğini söyler.		
3	Dışardan geldiğinde ellerini yıkaması gerektiğini söyler.		
4	Tuvaletten sonra ellerini yıkaması gerektiğini söyler.		
5	Tırnaklarını kestikten sonra ellerini yıkaması gerektiğini söyler.		
Bağlama uygun olarak elini yıkar.			
1	Yemeklerden önce ellerini yıkar.		
2	Yemeklerden sonra ellerini yıkar.		
3	Dışardan geldiğinde ellerini yıkar.		
4	Tuvaletten sonra ellerini yıkar.		
5	Tırnaklarını kestikten sonra ellerini yıkar.		
El bakımını yapar.			
1	El tırnaklarını keser.		
2	El tırnaklarını törpüler.		
3	Eline krem sürer.		
Ayak bakımını yapar.			
1	Ayak tırnaklarını keser.		
2	Ayak tırnaklarını törpüler.		
3	Ayaklarını yıkar.		
4	Ayaklarına krem sürer.		

Bağlama uygun olarak ne zaman dişlerini fırçalaması gerektiğini söyler.				
1	Öğünlerden sonra dişlerini fırçalaması gerektiğini söyler.			
2	Yatmadan önce dişlerini fırçalaması gerektiğini söyler.			
Bağlama uygun olarak dişlerini fırçalar.				
1	Öğünlerden sonra dişlerini fırçalar.			
2	Yatmadan önce dişlerini fırçalar.			
Yüz bakımını yapar.				
1	Temizlik ürünlerini kullanarak yüzünü temizler.			
2	Yüzüne krem sürer.			
Vücut bakımını yapar.				
1	Banyo yaparken sıra ile neler yapması gerektiğini söyler.			
2	Banyo yapar.			
3	Banyodan sonra vücuduna losyon sürer.			
4	Tıraş olur.			
5	Ped değiştirir.			
6	Banyodan sonra koltuk altlarına sabun rolon sürer.			
7	Parfüm kullanır.			
8	Vücudunda istenmeyen tüyleri temizler.			
Saç bakımını yapar.				
1	Saçını yıkar.			
2	Saçını kurutur.			
3	Saçına şekil verir.			
GİYİNME BECERİLERİ				
Davranışlar		Evet	Hayır	Açıklamalar
Temel giysileri çıkarır.				
1	Atlet çıkarır.			Evde aile çalışması için not düşülecek.
2	Külot çıkarır.			Evde aile çalışması için not düşülecek.
3	Alıştırma sütyenini çıkarır.			Evde aile çalışması için not düşülecek.
4	Külotlu çorap çıkarır.			Evde aile çalışması için not düşülecek.
5	Elbise çıkarır.			
6	Pijama çıkarır.			
7	Çiğirtli montunu çıkarır.			
8	Çiğirtli ceketini çıkarır.			

9	Çıtçıklı hırkasını çıkarır.			
10	Fermuarlı montunu çıkarır.			
11	Fermuarlı ceketini çıkarır.			
12	Fermuarlı hırkasını çıkarır.			
13	Düğmeli montunu çıkarır.			
14	Düğmeli ceketini çıkarır.			
15	Düğmeli hırkasını çıkarır.			
16	Bot çıkarır.			
17	Çizme çıkarır.			
Tamamlayıcı giysileri çıkarır.				
1	Kemer çıkarır.			
Temel giysileri giyer.				
1	Atlet giyer.			
2	Külot giyer.			
3	Alıştırma sütyenini giyer.			
4	Külotlu çorap giyer.			
5	Elbise giyer.			
6	Pijama giyer.			
7	Çıtçıklı montunu giyer.			
8	Çıtçıklı ceketini giyer.			
9	Çıtçıklı hırkasını giyer.			
10	Fermuarlı montunu giyer.			
11	Fermuarlı ceketini giyer.			
12	Fermuarlı hırkasını giyer.			
13	Düğmeli montunu giyer.			
14	Düğmeli ceketini giyer.			
15	Düğmeli hırkasını giyer.			
16	Bot giyer.			
17	Çizme giyer.			
Tamamlayıcı giysileri giyer.				
1	Kemer takar.			
Giysilerdeki tamamlayıcı aparatları açar.				
1	Kopça açar.			
2	Klips açar.			
Giysilerdeki tamamlayıcı aparatları kapatır.				
1	Kopça kapatır.			
2	Klips kapatır.			
Giysilerini uygun yer ve zaman seçerek giyer.				
1	Mevsimlere uygun giyinir.			

YEME BECERİLERİ			
Davranışlar	Evet	Hayır	Açıklamalar
Okul yemekhanesinde kurallara uyarak yemek yeme becerilerini gerçekleştirir.			
1			Yemek sırasına girer.
2			Tabildotunu / tepsisini iki eliyle tutarak alır.
3			Yemekhanede tabildotundaki / tepsisindeki yemek çeşitlerinden yer.
4			Ağızında yemek varken konuşmadan lokmasını bitirir.
5			Tabildotunu / tepsisini iki eliyle tutarak boş / kirli bölmesine koyar.

Öğrenme Alanı: VÜCUDUNU TANIMA**VÜCUDUNU TANIMA**

Davranışlar	Evet		Hayır		Açıklamalar
Vücudunu tanıır.					
1	İç organlarını vücudu / görsel materyaller üzerinden gösterir.				
2	İç organlarının isimlerini söyler.				
3	Vücut sistemlerini görsel materyaller üzerinde gösterir.				
4	Vücut sistemlerinde yer alan iç organlarının isimlerini söyler.				
5	Boyunu söyler.				
6	Kilosunu söyler.				
7	Göz rengini söyler.				
8	Saç rengini söyler.				
9	Ten rengini söyler.				
10	Ayakkabı numarasını söyler.				

Öğrenme Alanı: AİLE VE YAKIN ÇEVREYİ TANIMA**KİŞİSEL BİLGİLER**

Davranışlar		Evet	Hayır	Açıklamalar
Kişisel bilgilerinizi edinin.				
1	Adını, soyadını ve yaşını sıralayarak kendini tanıtır.			
2	Ebeveynlerin telefon numaralarını söyler.			
3	Evinin bulunduğu ilçeyi / şehri söyler.			
4	Evinin açık adresini söyler.			
5	İstenildiğinde ev adresinin yazılı olduğu kartı gösterir.			
6	İstenildiğinde ebeveynlerinin telefon numaralarının yazılı olduğu kartı gösterir.			
7	Aile bireylerini adını ve soyadını söyleyerek tanıtır.			

YAKIN ÇEVREYİ TANIMA

Davranışlar		Evet	Hayır	Açıklamalar
Yakın çevresindeki kişi ve ortamları ayırt eder.				
1	Yakın akrabalarının adını söyler.			
2	Acil durumlarda mahallesinde karakol, sağlık ocağı gibi mekânlara gitmesi gerektiğini söyler.			
3	Acil durumlarda ulaşılacak kişiye ait bilgilerin olduğu kartı gösterir.			
4	Acil durumlarda ulaşılacak kişiye ait bilgileri söyler.			

Öğrenme Alanı: EV İÇİ BECERİLER**EV ARAÇ-GEREÇLERİ**

Davranışlar	Evet		Hayır		Açıklamalar
Beceri analizindeki basamakları izleyerek ev araç-gereçlerini kullanır.					
1	Mutfak araç-gereçlerini kullanır.				Buzdolabı, bulaşık makinesi, fırın, ocak, mikrodalga, bulaşık süngeri, mikser, tabak, çatal, meyve sıkacağı vb.
2	Salon / oturma odası araç-gereçlerini kullanır.				Koltuk, masa, televizyon, sandalye vb.
3	Yatak odası araç-gereçlerini kullanır.				Yatak, dolap, ütü, ütü masası, elektrikli süpürge vb.
4	Banyo araç-gereçlerini kullanır.				Saç kurutma makinesi, traş makinesi, çamaşır makinesi vb.
5	Tuvalet araç-gereçlerini kullanır.				Tuvalet fırçası, peçete vb.

EV TEMİZLİĞİ VE DÜZENİ

Davranışlar	Evet		Hayır		Açıklamalar
Ev temizliği ve düzenini sağlar.					
1	Mutfak temizliği ve düzenini sağlar.				Yemek masası hazırlama, toplama, masa silme, tezgâh silme vb.
2	Salon / oturma odası temizliği ve düzenini sağlar.				Çöp atma, yer silme, toz alma vb.
3	Yatak odası temizliği ve düzenini sağlar.				Dolap düzeltme, yatak toplama vb.
4	Banyo temizliği ve düzenini sağlar.				Banyo ovma, yer silme, cam silme vb.
5	Tuvalet temizliği ve düzenini sağlar.				Tuvalet ovma, fırçalama, yer silme vb.

MUTFAK BECERİLERİ

Davranışlar	Evet		Hayır		Açıklamalar
Mutfağa ilişkin becerileri gerçekleştirir.					
1	Yiyecek hazırlar.				Tost, salata, sandviç, kahvaltı, hazır çorba vb.
2	İçecek hazırlar.				Çay, neskafe, ayran vb.
3	Masa hazırlar.				Tabak, çatal, bardak yerleştirme, peçete koyma vb.

GİYSİ BAKIMI

Davranışlar	Evet		Hayır		Açıklamalar
Giysi bakımını yapar.					
1	Kirli giysilerini kirli sepetine atar.				
2	Çamaşırlıktan asılı olan çamaşırları toplar.				
3	Çamaşırları katlar.				
4	Çamaşırları ütüler.				
5	Çamaşırları dolaba yerleştirir.				
6	Çamaşırları dolaba asar.				
7	Dolaptaki giysileri yazlık-kışık olarak sınıflandırır.				
8	Ayakkabılarını siler.				

Öğrenme Alanı: TÜKETİCİ BECERİLERİ

BASİT BÜTÇE YAPMA

Davranışlar		Ev	Hayır	Açıklamalar
Basit bütçe yapar.				
1	İhtiyaçlarını belirler.			
2	İhtiyaçlarını söyler.			
3	Var olan parasını kullanmak için planlama yapar.			
ALIŞVERİŞ YAPMA				
Davranışlar		Ev	Hayır	Açıklamalar
Alışveriş yapar.				
1	Basit alışveriş listesi yapar.			
2	Basit alışveriş listesine göre alışveriş yapar.			

Öğrenme Alanı: TOPLUMSAL ORTAMLARI KULLANMA VE SERBEST ZAMAN**SEYAHAT**

Davranışlar	Evet		Hayır		Açıklamalar
Seyahat eder.					
1	Okul servisini kullanır.				
2	Aile üyeleriyle birlikte toplu taşıma kullanır.				
3	Yaya olarak bir yerden başka bir yere gider.				

SERBEST ZAMAN

Davranışlar	Evet		Hayır		Açıklamalar
Serbest zamanlarını değerlendirir.					
1	Sosyal medya kullanarak serbest zamanlarını değerlendirir.				
2	Oyun oynayarak serbest zamanlarını değerlendirir.				
3	Kitap okuyarak / kitabın resimlerine bakarak serbest zamanlarını değerlendirir.				
4	Müzik dinleyerek serbest zamanlarını değerlendirir.				
5	El becerileriyle ilgili etkinlikleri yaparak serbest zamanlarını değerlendirir.				

TOPLUMSAL ORTAMLAR

Davranışlar	Evet		Hayır		Açıklamalar
Toplumsal ortamları kullanır.					
1	Restoranda yemek yeme kurallarını görsel materyaller üzerinde gösterir.				
2	Restoranda yemek yeme kuralları söyler.				
3	Restoranda yemek yer.				
4	Sanatsal etkinliklerde uyulması gereken kuralları görsel materyaller üzerinde gösterir.				Tiyatro, sinema vb.
5	Sanatsal etkinliklerde uyulması gereken kuralları söyler.				Tiyatro, sinema vb.
6	Sanatsal etkinliklere katılır.				Tiyatro, sinema vb.
7	Sportif etkinliklerde uyulması gereken kuralları görsel materyaller üzerinde gösterir.				
8	Sportif etkinliklerde uyulması gereken kuralları söyler.				
9	Sportif etkinliklere katılır.				
10	Yeşil alanlarda uyulması gereken kuralları görsel materyaller üzerinde gösterir.				Park, bahçe vb.
11	Yeşil alanlarda uyulması gereken kuralları söyler.				Park, bahçe vb.
12	Yeşil alanlarda etkinliklere katılır.				Park, bahçe vb.
13	Kütüphanede uyulması gereken kuralları görsel materyaller üzerinde gösterir.				
14	Kütüphanede uyulması gereken kuralları söyler.				
15	Kütüphaneyi kullanır.				

Öğrenme Alanı: MİLLÎ DEĞERLER

ATATÜRK

Davranışlar		Evet	Hayır	Açıklamalar
Atatürk'e ilişkin bilgileri söyley.				
1	Atatürk'ün doğum tarihini söyley.			
2	Atatürk'ün doğum yerini söyley.			
3	Atatürk'ün ölüm tarihini söyley.			
4	Atatürk'ün nerede öldüğünü söyley.			
5	Atatürk'ün mezarının nerede olduğunu söyley.			

Öğrenme Alanı: BELİRLİ GÜN VE HAFTALAR**BELİRLİ GÜN VE HAFTALARI TANIMA**

Davranışlar	Evet		Hayır		Açıklamalar
Belirli gün ve haftaları tanı.					
1	29 Ekim'in Cumhuriyet Bayramı olduğunu söyler.				
2	10 Kasım'ın Atatürk'ü Anma Günü olduğunu söyler.				
3	24 Kasım'ın Öğretmenler Günü olduğunu söyler.				
4	23 Nisan'ın Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olduğunu söyler.				
5	19 Mayıs'ın Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı olduğunu söyler.				
6	30 Ağustos'un Zafer Bayramı olduğunu söyler.				
7	Millî bayramlarda neler yapıldığını söyler.				Törene katılma, tören boyunca sessizce bekleme, İstiklâl Marşı okunurken hazır olda durma, sınıfı süsleme, kutlamalarda verilen görevleri yerine getirme.
8	Millî bayramlarda yapılan tören ve etkinliklere katılır.				